

Biblioteksblad*et*

PREMIÄR: **LIBRIS** nya webbsök

OMORGANISATIONER: **Lund och Stockholm**

SPRÅKVERKSTÄDER: **Ny uppgift för högskolebiblioteken?**

ÅRSKRÖNIKA: **Biblioteksåret 2007**

- 3** Premiär för nya LIBRIS
webbsök.
Henriette Zorn
- 6** Länsrätten kräver ny
upphandling i Lund.
Åsa Ekström
- 8** Organisationsförändring
inom SSB. *Åsa Ekström*
- 10** Nytt stadsbibliotek i
Stockholm: "Förlegad
dussinarkitektur".
Ola Andersson
- 12** Lena Adelsohn Liljeroth:
"Biblioteken står för
idéerna".
Åsa Ekström
- 13** Omorganisation av
folkbiblioteken i Lund.
Åsa Ekström
- 14** Språkverkstäder – ett sätt
att stärka högskole-
bibliotekens ställning?
MarieLouise Samuelsson
- 16** Stor okunskap om
dataspelande unga.
Åsa Ekström
- 18** Biblioteksåret 2007.
Annina Rabe
- 20** Folkbibliotekens År 2008.
Jimmy Gärdealm
- 22** Inga bibliotek på webben,
tack!
Åsa Ekström
- 24** Anna Amalia-biblioteket
återinvigt.
Henriette Zorn
- 26** Duchamps alfabet – om
schack som litteratur.
Kristian Fredén

Avdelningar

- 17** Debatt och kommentar
- 27** Recensioner
- 28** Utblick
- 30** Inblick
- 32** Nyfiken på...
- 39** Besserwisser
- 40** Föreningsnytt
- 42** Kalendarium

Först kom PIRLS, sen kom PISA – i början av årets sista månad haglar undersökningar i brist på den snö som inte faller. PIRLS (Progress in Reading Literacy Study) är en internationell läsundersökning där läsförmågan hos elever i årskurs 4 testas. Den genomförs i Sverige av Skolverket i samarbete med forskare från Uppsala universitet.

Sett i ett internationellt perspektiv visar PIRLS 2006 att våra fyra-guttare lyckas väl med sin läsning men att en tillbakagång har skett mellan 2001 och 2006. Det är andelen starka läsare som minskat de senaste fem åren. Det är färre elever som klarar mer avancerade läsuppgifter, det är färre elever som tycker det är roligt att läsa och det är färre elever som kommer från bokstinna hem med föräldrar som läser ofta och för nöjes skull.

Det sistnämnda måste vara besvärande för ett skolsystem som i hög grad delegerat ansvaret för barnens läsning till föräldrarna.

Rapporten ger flera förklaringar till resultatet. En handlar om skolbibliotekens kvalitet och tillgänglighet: "En knapp tredjedel av eleverna går på skolor med en bibliotekarie. Det innebär att skolbiblioteken med största sannolikhet inte är så tillgängliga för de flesta elever [...] Inte så många av skolbiblioteken är utrustade med böcker eller ordböcker på andra språk än svenska för elever med annat modersmål än svenska. Tillgången på datorer och uppkoppling är däremot god."

PISA (Programme for International Student Assessment) mäter 15-åringars kunskaper i naturvetenskap och läsförståelse i OECD-länderna. PISA 2006 slår fast att svenska 15-åringar läser bättre än de räknar. I läsförståelse ligger de över OECD-genomsnittet. Men rapporten visar också att de svagaste läsarna presterar sämre år 2006 än de gjorde år 2000. Skillnaderna mellan pojkar och flickor är fortfarande stora, det är dubbelt så hög andel pojkar bland de svagaste läsarna. Resultatskillnaderna mellan svenska skolor har också ökat sedan år 2000. PISA 2006 visar också att skillnaderna i genomsnittligt resultat mellan infödda elever och elever med utländsk bakgrund är fortsatt stora, också inom kunskapsområdet läsförståelse.

Svensk Biblioteksforening, som länge talat sig blå för vikten av goda skolbibliotek bemannade med kompetent personal som ett bra verktyg för att stärka barns läs- och skrivkunighet – har inför 2008 ett guldåge med dessa rapporter i ryggen.

Kulturministern verkar ha fatta galoppen men hur är det med utbildningsministern?

"Bekymmersamt" och "Oroväckande" var hans kommentarer till de nedslående resultaten. Hans förslag: Nationella prov i årskurs tre, en "återupprättelse" av lågstadiet och lågstadielärarna samt en miljardsatsning på läsning och skrivning. Kopplingen till skolbiblioteken har Jan Björklund ännu inte gjort men nytt år och nya tag, polletten kanske trillar ner så småningom.

*

Heike Hanada, tysk arkitekt född 1964 och verksam i Weimar, vann som bekant arkitekturtävlingen om tillbyggnaden av Stockholms stadsbibliotek. På presskonferensen blev det applåder när hennes Delphinium presenterades men alla är inte lika övertygade om att rätt ritning vann. Läs bla Ola Anderssons artikel i detta nummer. I "Klipp och skuret" har vi samlat några positiva och några negativa röster om juryns val. Till och med Besserwisser har valt att kommentera saken. Debatten lär fortsätta 2008.

Men innan dess: God jul och gott nytt år, alla.

HENRIETTE ZORN

Tidskrift för Svensk Biblioteksforening

Postadress

Box 70380
107 24 Stockholm

Besöksadress

World Trade Center, D5, Klarabergs-
viadukten 70 eller Kungsbron 1,
Stockholm
Tel. 08-545 132 30
BBL Tel. 08-545 132 40
Fax 08-545 132 31

Svensk Biblioteksforenings hemsida

<http://www.biblioteksforeningen.org>

Prenumeration på BBL

För medlemmar i föreningen ingår BBL i medlemsavgiften, 350:- för enskild medlem (heltidsstuderande och pensionärer 175:-). Övriga betalar 500:- (Sverige), utanför Sverige, 600:-

Ansvarig utgivare

Chefredaktör

Henriette Zorn tel. 08-545 132 41
hz@bbl.biblioteksforeningen.org

I redaktionen

Åsa Ekström 08-545 132 43
asa@bbl.biblioteksforeningen.org

Recensionsansvarig

Johannes Rudberg
johannes.rudberg@kb.se

Grafisk form: Paolo Sangregorio

Omslag: Paolo Sangregorio.

Redaktionen förbehåller sig rätten att korta och redigera manus. För obeställt material ansvarar ej.

Annonser

Bo Eriksson
Knut Wallenbergs väg 35
133 34 Saltsjöbaden
tel. 08-717 43 57 eller 070-714 90 55
bo.erikssonmedia@telia.com
Moms/annonsskatt utgår ej!

Tryck

Norra Skåne Offset, Hässleholm
ISSN: 0006-1867

Svensk Biblioteksforening är en ideell förening med uppgift att främja svenskt biblioteks-
väsen.

Biblioteksbladet speglar föreningens verksamhet, åsikter och ställningstagande men har också till uppgift att väcka egen debatt genom att ge utrymme åt andra åsiktsyttringar. Tidningen har en fri och självständig roll och bedrivs med tryckfrihetsförordningen som grund.

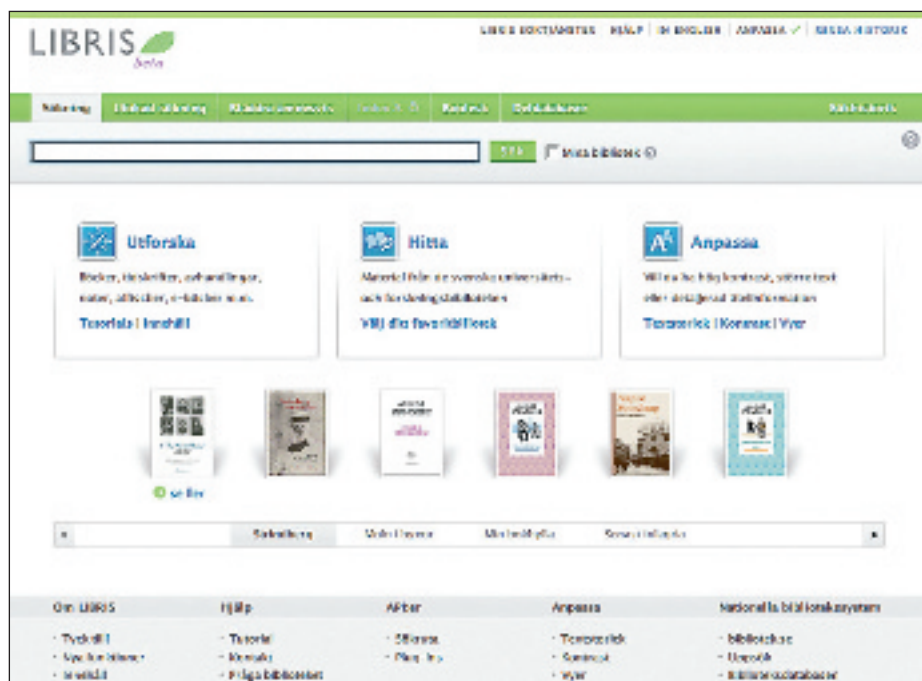
Denna tidning gick i tryck den
14 december.

Den här tidskriften är
TS-kontrollerad.

Premiär för nya LIBRIS webbsök

Den är splitter ny, byggd från grunden, extremt lättillgänglig och anpassad för de krav som 2000-talets användare förväntar sig av en informationssökningsresurs. Redan betaversionen, som funnits tillgänglig sedan 1 juni i år, har höjts till skyarna. Och genom det sätt på vilket den här tjänsten har arbetats fram kan man vara ganska säker på att många kommer att gilla den.

DE TEKNISKA förutsättningarna i kombination med vad användarna numera förväntar sig när de söker upp webbmiljöernas tjänster har förändrats mycket på senare år. Användaren är lat och bekväm, det ska gå lätt att hitta allt genast och gärna direkt i digital form, man vill helst slippa be biblioteket om hjälp och helst ska sökprocessen erbjuda stöd för att utvärdera informationen. Vi har blivit googlifierade – det är ingen hemlighet att de kommersiella aktörerna som Google och Amazon har påverkat våra förväntningar på en informationssökningsresurs. Lägg därtill att användandet av bibliotekets kataloger liksom antalet biblioteksbesök minskar – inte bara i Sverige utan även internationellt. Sett mot den bakgrunden: Hur ska en resurs som LIBRIS webbsök utformas för att bli ett enkelt och värdefullt instrument i informationssökningsprocessen? Hur ska man fånga användarna så att de fortsätter att använda biblioteket.

Det var två viktiga frågor som projektgruppen på Kungl. biblioteket ställde sig när de för ett och ett halvt år sedan började arbeta med en ny version av den nationella söktjänsten LIBRIS webbsök.

– Systemet ska vara så lätt som möjligt och utformat så att användarna kan klara sig själva och slipper fråga bibliotekarierna. Dessutom är konkurrensen benhård. Är det inte lätt att hitta det man letar efter går användaren vidare någon annanstans. Det är någon som har räknat ut att man har 10–20 sekunder på sig att fånga en användare, säger Kristin Olofsson, projektledare.

När jag träffar henne och den tekniska projektledaren Martin Malmsten är det knappt en månad kvar till produktionsrelease av nya LIBRIS webbsök. Detaljer håller på att finslipas, ingångssidan kommer att förändras rätt mycket från den som mött användarna i betaversionen men i princip är man klar med det system som projektgruppen själv har byggt upp helt och hållet från grunden: ny systemarkitektur, ny teknik, nytt gränssnitt, nytt frågespråk och en design som ska förmedla det-här-ser-lätt-ut-känslan. Och det ser inte bara lätt ut – det är också lätt att söka.

– Tanken är att man ska få stöd och support av systemet, i sökprocessen blir man så att säga guddad av systemet och genom systemet, hela vägen fram, säger Kristin Olofsson.

En funktion i systemet är skiftad browsning – en teknik som möjliggör att man, på

ett användarvänligt och genomskinligt sätt, kan navigera genom stora mängder av information. Systemet rymmer tex relevansranking och stavningskontroll – skriver man *Flöding* kommer en fråga upp om man i själva verket menade *Fröding*, precis som i Google.

FRBR – Functional Requirements for Bibliographic Records eller på svenska: Funktionella krav på bibliografiska poster – är också något man jobbat mycket med.

– Vi har använt oss av FRBR för att på ett enkelt sätt ge en överblick av vilka andra utgåvor som finns av ett verk, på vilka andra språk det har getts ut, om det finns en elektronisk utgåva eller om man vill veta andra årtal som verket har publicerats, säger Kristin Olofsson.

FRBR kom 1997 och innebär ett delvis nytt sätt att se på bibliografiska data med stark betoning på användarperspektivet och med fokus på katalogen som verktyg. Det är en strukturerad beskrivning av information och – i alla fall enligt förordet till den svenska upplagan av IFLA:s *Functional Requirements for Bibliographic Records* – så har FRBR-modellen hämtat inspiration från den övergripande organisation av informationen som åstadkoms i kortkataloger och tryckta kataloger

Användartestsituation där man filmar för att se hur testpersonen interagerar med gränssnittet.

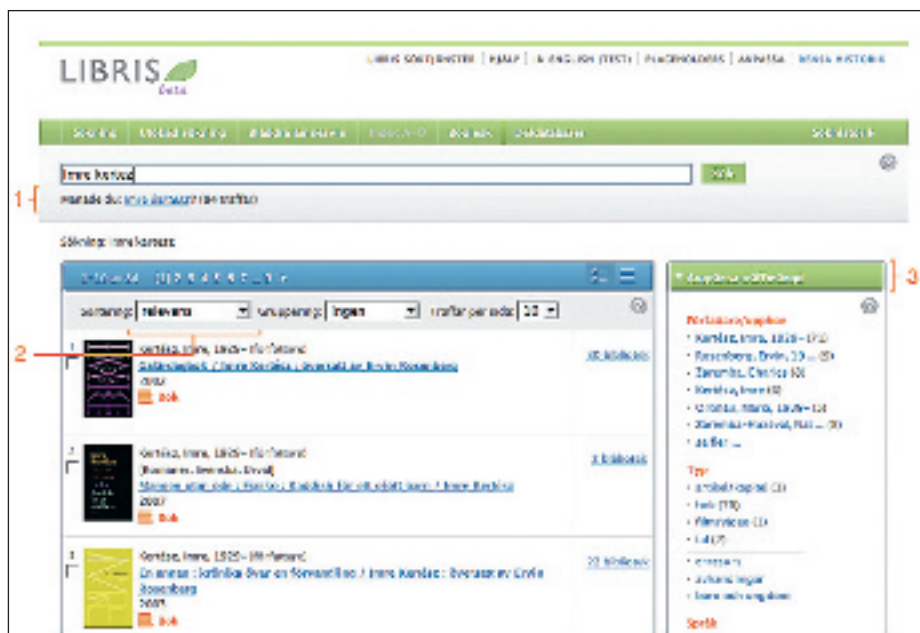

Illustration av de stödfunktioner man kan hitta i träfflistevyn. Siffrorna anger 1) stavningsförslag, 2) relevansranking och 3) faceted browsing.

genom fileringsregler (alfabetiseringsregler) och regler för hur "samlade verk", original och översättningar med mera skulle arrangeras.

De visioner som väglett projektgruppen i arbetet med nya LIBRIS webbsök kan sammanfattas i ord som Tilltalande tillgänglighet, användbarhet, enkelhet och mångfald beträffande åtkomst. Men hur har man jobbat rent konkret?

– Man kan säga att tid och konkurrens har varit de faktorer som vi har fått slåss mot, säger Martin Malmsten, teknisk projektledare.

Det han menar är att när man jobbar i ett projekt som detta är varje steg tidsödande – det ska göras förstudier, utarbetas projekt-

planer, skrivas kravspecifikationer, testas, utvärderas etc – och när man väl når målet och kan presentera en ny version känns den vid det laget redan gammal och så får man börja på nytt igen. Utmaningen blev: Hur utveckla för konstant förändring?

Att arbeta med så kallad iterativ utveckling blev svaret. Den traditionella metoden när man arbetar i en utvecklingsprocess är att varje steg utförs en gång i en enda serie av aktiviteter. Vid en iterativ utvecklingsprocess går man igenom serien av aktiviteter flera gånger. Varje sådan serie av aktiviteter kallas iteration och har separata mål. I varje iteration tas en delmängd av lösningen fram och testas. Det man vill utveckla växer fram

successivt fram genom att resultatet från en iteration tillförs resultatet av den föregående. Fördelen är att man tidigt kan bemöta de problem som uppstår i varje fas, man har möjligheter att testa lösningens delar och få tidig feedback.

– Vid iterativ utveckling jobbar vi i små cykler som ger oss chansen att hela tiden rätta till det som händer på vägen. Det som inte fungerar kan man snabbt ändra, iterativ utveckling ger möjligheter att utveckla och korrigera efterhand, förklarar Kristin Olofsson och Martin Malmsten.

– Under hela processen har vi plockat in riktiga användare – inte företrädare för användare – och i de små cyklerna har vi sedan hela tiden kunnat stämma av med användarna.

Till exempel har man testat systemet på ett urval användare i en "live-situation". Det är studenter, forskare och bibliotekarier som fått uppgifter med vilka de på olika sätt ska angripa systemet. Under tiden har de filmats och man har studerat hur de förstår och löser uppgiften samt vad det är som orsakar problem i t.ex. en sökning. Testerna har följts upp av intervjuer som handlat om testpersonens tankar och upplevelser i processen men de har också haft möjligheter att ha synpunkter på vad de skulle tycka var ett bra system för dem.

Sju personer testades på den prototyp som i våras föregick betaversionen. I höstas testades ytterligare sju personer på betaversionen som blev tillgänglig 1 juni i år och fungerade parallellt med den gamla versionen av LIBRIS.

– Vi var också ute på en högskola med dator under armen och haffade studenter som fick möjlighet att söka i betaversionen. Vi har gjort en enkät där vi fick in 873 svar och haft fokusgrupper bestående av studenter och doktorander som fått berätta hur de vill ha det och hur de vill att en tjänst som den här ska fungera, berättar Kristin Olofsson.

På betaversionens ingångssida fanns också rutan "Tyck till" – ett diskussionsforum där användarna kunde lämna synpunkter och idéer. Man har alltså i väldigt hög utsträckning använt sig av användarmedverkan i utvecklingen av webbtjänsten.

Martin Malmsten:

– Det här nya sättet att jobba har fungerat jättebra. Man går inte på de stora smållarna eftersom man hela tiden kan korrigera. Man satsar inte allt på ett kort och därför kan man vara ganska säker på att det här blir en tjänst som många kommer att gilla. Fördelen med en betaversion är också att man inte har behövt känna någon press att allt det gamla måste vara med.

forts på sid 6

Värt att läsa om talböcker!

Genom Media Direkt får du tillgång till alla titlar i både BTJ:s och hela TPB:s digitala bibliotek. Totalt 16 000 DAISY-talböcker!

I priset, 195 kronor per bok, ingår dessutom allt material och jobb du annars måste göra själv. Vi bränner skivan, lägger den i en biblioteksanpassad box, förser med annotations-, punktskrifts- och upphovsrättsetikett...

Och snabbt går det, inom två dagar efter beställningen har du en fullt utrustad talbok med etiketter. Klart att sätta direkt på utlåningshyllan! Abonnerar du

dessutom på Bibliografisk service får du även tillhörande bibliografisk post.

Enklaste sättet att beställa DAISY-talböcker och olika tillbehör är att gå in på www.btj.se/md, alltså Media Direkt.

Vill du veta mer om hur du sparar tid och pengar på talbokshanteringen?

Välkommen till oss på BTJ.
www.btj.se Telefon 046 18 00 00

ALL INFORMATION DU BEHÖVER

Projektgruppen har bestått av 8–9 personer, alla har dock inte arbetat heltid. En stor del av budgeten har bestått av personalkostnader, den hårdvara som köpts in hade man i vilket fall som helst varit tvungen att köpa, enligt Martin Malmsten. Stödet uppifrån för det här sättet att arbeta är förstås viktigt och det har man haft av projektets styrgrupp och av chefen Lisa Petersen, intygar de båda projektledarna.

En månad före produktionsrelease är man i färd med att ladda in recensioner, omslagsbilder, baksidestexter, sammanfattningar etc – det är sådant som kom högst upp på listan över vad användarna säger sig önska. Att kunna använda LIBRIS som verktyg hör också till det som kom högt upp på den listan.

Martin Malmsten visar hur man tex kan skapa referenser, möjligheten att klippa och klistra in referenser i den egna uppsatsen, hur man med hjälp av rss-läsare kan ha bevakning på tex en bestämd författare eller hur man kan länka till en bestämd post.

– En av ambitionerna har varit att det ska vara möjligt att använda LIBRIS i andra verktyg, säger han.

När betaversionen släpptes i somras var mottagandet positivt redan första dagen. En bloggare utnämnde LIBRIS till Årets svenska söktjänst: ”Jag har svårt att förklara hur fantastiskt stort jag tycker att det är, men söktjänsten LIBRIS som nu finns i en ny betaversion är verkligen fantastiskt [...] Och de har verkligen gjort en väldigt ’webbig’ söktjänst.”

Nationellt IT-användarcentrum (NITA) vid Uppsala universitet uppskattade också betaversionen: ”Nu läser vi om exemplarisk och modern användarmedverkan i utveckling av webbtjänster – på bibliotek! Kungliga biblioteket har släppt en s.k. betaversion av söktjänsten Libris. Det är inte speciellt konstigt att man hänger med i webbutvecklingen, men att man också ligger i framkant i metodik är lite oväntat.”

Vad användarna kommer att tycka om den nya versionen återstår att se. Men ingenting är hugget i sten när det gäller den nya tjänsten. Systemarkitekturen är sådan att man även efter produktionsrelease kan utveckla systemet.

HENRIETTE ZORN

Länsrätten kräver ny upphandling i Lund

Lunds kommun måste göra om upphandlingen av sina medieinköp enligt Länsrätten. Beslutsunderlaget kring bibliotekens medieinköp var helt enkelt för dåligt.

FLERA FÖRETAG VAR med och kämpade om att få vara den som förser Lunds bibliotek med böcker, cd-skivor och talböcker. Biblioteken handlar för cirka åtta miljoner kronor om året så det rör sig om hyfsat mycket pengar. Upphandlingen, som gick av stapeln tidigare i år, gällde bibliotekens inköp för de kommande tre åren. Åtta företag kämpade alltså om totalt 24 miljoner kronor. Dessa var AdLibris, BTJ, Filmdata, Franska bokhandeln i Lund, Bokus, Inläsningstjänst, Boktjänst och Bokhörnan i Vebberöd. Kommunen har bland annat haft pris- och kvalitetskriterier som de har tagit hänsyn till när det gäller val av leverantör. De som rodde hem ordern var BTJ och Inläsningstjänst. AdLibris som ville leverera böcker till biblioteken var dock missnöjda och överklagade beslutet. De ansåg att underlaget och kriterierna inte var affärsmässiga utan rent av diskriminerande. Johan Wennborg, som ansvarar för AdLibris bok-

leveranser till biblioteken, anser att kommunen har stirrat sig blind på rabattsatser när den valt leverantör.

– Vi överklagade som näringsidkare men även som medborgare. Man ska få valuta för pengarna. Om vissa företag redan har låga utgångspriser men liten rabatt betyder ju inte det att det blir billigare att köpa hos dem som ger större rabatt. Dessutom blir leverantörer som redan har låga ingångspriser missgynnade, säger han.

Felet som Lunds kommun har gjort är att man inte har gått ut och tydligt talat om vilka mediaprodukter man skulle basera sin utvärdering på. Det bästa är att vara tydlig gentemot de potentiella leverantörerna men kommunen har istället befarat att anbudsgivarna då skulle prissätta just de produkterna lågt men ha höga priser på resterande sortiment. Nåväl, länsrätten ger AdLibris rätt och anser att ”upphandlingsförfarandet är behäftat med brister i flera avseenden”. Problemet har

också varit att det är ”i det närmaste omöjligt för en leverantör att utarbeta ett konkurrenskraftigt pris”. När BBL vill veta mer om bakgrunden till hur kommunen resonerat kring upphandlingen är den ansvarige sjukskriven. Vad säger då kommunens upphandlingschef, Henrik Karlsson, om att man måste göra om upphandlingen? Trots att det är ett rätt omfattande arbete lovar han att det ska vara klart innan årets slut. På frågan om hur man har resonerat kring rabattsatserna kan han inte ge något svar.

– Nej, jag kan inte svara på det. Men vi har ju en referensgrupp bestående av bibliotek som varit med i arbetet kring att ta fram urvalskriterierna.

Nog för att lagen om offentlig upphandling i praktiken är relativt tandlös men rätt ska väl ändå vara rätt. Vore bra om även kommunerna arbetade utifrån de kriterierna.

ÅSA EKSTRÖM

We have already done what the world is talking about...

I samarbete med bibliotek och leverantörer har Teknikhuset utvecklat **CS Library 2.0** – den första standardprodukten i världen som på allvar låter biblioteken släppa in besökarna på sina webbplatser (även direkt via mobilen!). Nu kan biblioteket skapa en social mötesplats på webben där besökarna skapar innehållet – allt ifrån att skapa egna topplistor, tagga böcker med egna ämnesord, skriva recensioner till att skapa diskussionsgrupper, communitys och mycket annat.

CS Library 2.0 kan enkelt integreras i kommunens befintliga webbplats eller köras som en fristående lösning – som också kan delas av flera kommuner och bibliotek. Vill du se ett par exempel på vad stora delar av biblioteksvärlden pratar om, besök gärna Stockholms Stadsbiblioteks nya webbplats www.biblioteket.se samt Umeå-regionens nya gemensamma bibliotekswebbplats www.minabibliotek.se. Dessa två bibliotek har haft stor inverkan på utformningen av CS Library 2.0.

Referenser:

www.minabibliotek.se ♦ www.biblioteket.se ♦ www.internationellabiblioteket.se

För beställning:

Jakob Harnesk, Affärsområdeschef Bibliotek
046-240 34 25, 073-530 21 61, jakob.harnesk@teknikhuset.se

[PS. Introduktionsrabatt för order tecknad före 2008-01-31.]

www.teknikhuset.se

18 tjänster bort – färre ska göra mer

FOTO: STAFFAN GUSTAVSSON

Inga Lundén är optimistisk trots att 18 tjänster ska rationaliseras bort.

18 heltidstjänster försvinner vid Stockholms stadsbibliotek nästa år när man ska rationalisera. Samtidigt ska man utveckla verksamheten och hålla mer öppet. Hur går den ekvationen ihop?

ALLIANSENS besparingsförslag på kulturområdet har bearbetats av tjänstemännen i Stadshuset och politikerna har nu nästan klubbat igenom 2008 års kulturbudget. Ett extra sammanträde hölls den 20 december med anledning av sparkraven på SSB och Kulturskolan. Budgeten innehåller ingen löne- och priskompensation för nästa år vilket gäller samtliga anställda inom kommunen.

Stadsbibliotekarie Inga Lundén är ändå optimistisk. Hon menar att det trots allt råder positiva biblioteksvindar i Stockholm bland stadens politiker eftersom de betonat att inga nettobesparingar ska göras inom budgetramen. Dessutom får biblioteken 35 miljoner kronor från fastighetsnämnden

som ska satsas på en ny biblioteksstruktur. Inga Lundén menar att politikerna har stora förväntningar på förnyelse och verksamhetsutveckling av Stockholms stadsbibliotek – rationaliseringar som innebär att 18 tjänster ska bort nästa år. Alla anställda medarbetare över 61 år har tillfrågats om de kan tänka sig att gå i förtid. Enligt Johanna Hansson, enhetschef på stadsbiblioteket, finns det redan flera anställda som meddelat att de inte vill jobba fram till 65.

– Vi är 450 medarbetare och vi hoppas att det kommer att lösa sig med naturliga avgångar, säger Inga Lundén.

Samtidigt som man gör sig av med personal ska man ändå utveckla verksamheten. Man kan ju undra hur förändringsbenägen

personalen är under sådana förhållanden. Men en översyn har redan satts igång.

Styrgruppen består av Inga Lundén, Catarina Ericson, Birgit Hildebertsson, Krister Hansson och Karen Margerethe Steinholtz. Nästa år kliver även fackets representanter in i gruppen, Patrik Kempe, SACO och Kaisu Saarinen, SKTF. Den nuvarande organisationen med små enheter – 13 enheter och 39 bibliotek – är inte anpassad för dagens biblioteksverksamhet och gör det svårt att fördela resurserna rättvist, menar Inga Lundén.

– Det är alldeles för sårbart med dessa isolerade öar som har olika öppettider. Istället vill vi samla all kompetensen och dela gemensamma resurser. Då blir det även enklare att styra resurserna så att de kan användas där de behövs.

– Det har hänt att bibliotek har tvingats stänga på grund av sjukdom bland personalen. För att klara utvecklingsuppdraget och arbeta mer långsiktigt måste vi skapa en ny organisation för Stockholms stadsbibliotek med färre och större enheter.

Färre och större enheter är i det här sammanhanget inte samma sak som färre eller fler bibliotek.

– Det är inte hugget i sten att det ska vara färre eller fler bibliotek i Stockholm. Det finns tex planer på bibliotek i nordvästra Stockholm och även i Djurgårdsstaden. Andra kommer att flyttas som exempelvis biblioteket i Högdalen (som flyttar in i tunnelbanehuset).

– Däremot ska vi använda oss av varandra på ett effektivare sätt genom att ha färre enheter än de som finns idag, säger Inga Lundén.

Lokaluthyrning och effektivare administration kan ge klirr i kassan. Även samarbeten med andra aktörer utanför biblioteksverksamheten nämns som ett sätt att hushålla med resurserna. Bland annat har man haft kontakter med Stockholms stadsmuseum. Profilen och omvärldsbevakningen kan även skärpas och förbättras genom samarbeten med exempelvis olika bloggare som tex Bokhora.se. Det är också ett bra sätt att satsa mer på litteratur och läsning. Även inköpsrutiner ska kunna bli gemensamma och dyra boktransporter kan undvikas genom att införa ett mer flytande mediebestånd. I februari

nästa år börjar man rekrytera de nya enhetscheferna.

Under november och december månad har Catarina Ericson, ny verksamhetscontroller vid SSB, och Karen Margrethe Steinholtz, bibliotekschef Kista, lett ett antal workshops om den nya organisationen. Vid träffarna har ett tjugotal medarbetare från de olika stadsdelsbiblioteken fått dela med sig av sina erfarenheter av dagens organisation.

– Min bedömning är att dessa möten varit över förväntan positiva, säger Catarina Ericson. Naturligtvis sitter en del med armarna över bröstet och suckar ”ännu en förändring” men efter en stund så lossnar det.

Biblioteksmedarbetarna har haft lättast att hitta svagheter jämfört med styrkor inom den nuvarande organisationen, berättar Catarina Ericson.

– De yngre pekar framför allt på bristen till karriärmöjligheter inom yrket, säger Catarina Ericson.

Johanna Hansson är chef över cirka 90 medarbetare i Asplundhuset och där har organisationen redan förändrats. Flertalet avdelningar har slagits ihop till tre enheter: Läsa, Lära och Låna.

– Tillsammans arbetar vi för ett bibliotek som ska fungera om tre år men även år 2030. Vi arbetar redan som om vi har den nya planerade tillbyggnaden intill oss. Ambitionen är att få bort den gamla stämpeln på Asplundshuset om att enbart vara ett studiebibliotek och att satsa mer på skönlitteratur, berättar hon.

Bland annat ska den bokskatt som finns magasinerad bättre utnyttjas i framtiden. Dessutom ska medarbetarna bli bättre på omvärldsbevakning och snabbare kunna läsa av litterära strömningar och trender. Författare som Guilloou och Läckberg kommer man inte att satsa på utan på mer smala förlag och författare.

Johanna Hansson medger att det ställs större krav på medarbetarna idag men att det även satsas på utbildning. SSB har bland annat fått 12 miljoner kronor i EU-stöd som gått till kurser och vidareutbildning av personalen. Enkäter ska också göras för att få in användarnas önskemål kring biblioteket men även för att få en tydligare bild av fokusgruppen.

Ingrid Bergström är 63 år och arbetar som bibliotekarie på biblioteket i Bagarmossen. Hon är en av de så kallade äldre bibliotekarier som fått en förfrågan om pensionering i förtid via e-post.

– Jag blev inte personligen stött eftersom jag ser att brevet skickats till samtliga av oss medarbetare över 61 år. Jag har anmält mitt intresse men har inte förbundit mig för något eftersom det i dagsläget är oklart vad som kommer att gälla. Jag vet inte ens vad alternativet skulle vara. När det gäller förändringsarbetet är det svårt att uttala sig eftersom det mesta fortfarande är så pass oklart. Vem vet om det här biblioteket blir kvar i slutändan, säger Ingrid Bergström.

Sammanfattningsvis står det klart att 18 tjänster ska bort och verksamheten ska utvecklas. Inga Lundén talar gärna i termer av satsningar när det i själva verket handlar om en sak: att färre ska göra mer – och i viss mån andra saker.

ÅSA EKSTRÖM

Bibliotek i tunnelbanan

HÖGDALENS tunnelbanestation – det blir den nya adressen för Högdalens bibliotek i Stockholm...

Det är biblioteket som tagit initiativet till förslaget att flytta in i den tomma lokalen som Storstockholms lokaltrafik SL hyr ut ovanpå t-banestationen Högdalen i södra Stockholm. Bibliotekschefen Kurt Ek är full av förhoppningar inför en eventuell flytt.

– Det är ett kanonläge! Det kan inte bli mer centralt där massor av människor dagligen passerar. Ingen lär ju springa förbi det faktum att det är här biblioteket finns, säger Kurt Ek.

Dessutom kan det bli möjligt med en ingång direkt från t-baneshallens entré om man bygger en rulltrappa direkt in i biblioteket. Sedan 1979 ligger biblioteket i utkanten av Högdalens centrum. Kulturnämnden klubade under stort jubel igenom förslaget den 4 december.

ÅE

Förlegad dussinarkitektur

Delphinium kombinerar bristfälliga lösningar för biblioteket med likgiltighet för Asplunds komposition, skriver Ola Andersson om Heike Hanadas vinnande förslag.

Delphiniums östra fasad.

FÖR DEN SOM trodde att arkitekttävlingen om Stockholms stadsbibliotek syftade till att åstadkomma en tillbyggnad som respekterade Asplunds klassiska byggnad, en av de absoluta höjdpunkterna i svensk arkitektur, och samtidigt tillgodosåg de krav ett modernt bibliotek ställer var det en överraskning att förslaget "Delphinium" gick vidare i den andra omgången, och helt obegripligt att det vann. För de cyniker som betraktat tävlingen utifrån erfarenheter av kommunal fåfänga och vad den kan ställa till med är det däremot knappast överraskande. Det vinnande förslaget ger cynikerna vatten på sin kvarn: förslaget "Delphinium" kombinerar bristfälliga lösningar för biblioteket med likgiltighet för Asplunds komposition.

Anledningen till att förslaget vann är uppenbar: det syns. Det är stort, mycket stort, störst av förslagen i andra omgången. Stadsbibliotekets nuvarande flyglar mot Odengatan – varav två är klassade som byggnader av byggnadsminnesklass i stadens egna inventeringar, samtliga viktiga delar av Asplunds komposition – rivs och ersätts med en tio våningar hög och hundratjugofem meter lång rektangulär byggnadskropp i glas. Den är högre än toppen på huvudbyggnadens rotunda och tre våningar högre än observatoriekullens högsta punkt. Fasaderna är av glas och dekorerade med ett bladmönster som utgår ifrån ett fotografi av den tyske fotografen Karl Blossfeldt. Det påminner om de mönsterrade fondtapeter som de senaste åren varit obligatoriska inslag i caféinredningar och inredningstidningarnas reportage, men här uppblåst till monumental skala. Mellan den höga kroppen och det nuvarande stadsbiblioteket ligger en låg del i ett plan med lika-

Tillbyggande sett från Odenplan.

dana glasfasader som innehåller en entréhall som omsluter en cirkulär gård.

Till det yttre är "Delphinium" en osjälvsständig efterföljare till den arkitektur som utvecklades framförallt i Japan av arkitekter som Toyo Ito och Kazuyo Sejima i början av nittioalet. Idén med Karl Blossfeldts fotografier som dekor på glasfasader är genant nog använd redan 1994, alltså för 13 år sedan, av de schweiziska stjärnarkitekterna Herzog & Meuron i glasfasaderna till chokladtillverkaren Ricola-Europes fabrik och lager i Mulhouse, ett projekt som publicerats i arkitekturtidskrifter över hela världen. Den här arkitekturen har med god marginal passerat sitt bäst före-datum. Om projektet genomförs som planerat kan byggnaden stå klar tidigast 2013. Vid det laget kommer det i bästa fall att framstå som dussinarkitektur, i värsta fall som helt förlegat.

Det behöver i och för sig inte betyda att det kan fungera väl som biblioteksbyggnad. Tittar man närmare på förslaget kan man till en början konstatera att de flesta förslagen som juryn valde att låta gå vidare i tävlingens andra steg innebär en klar uppdelning av biblioteket i två. Skönlitteraturen tar över det befintliga huvudbiblioteket medan det nya biblioteket reserveras för facklitteratur. Kopplingen dem emellan var i de flesta av den andra omgångens sex förslag svag, och den kopplingen är svag även i det vinnande förslaget. Den som vill röra sig mellan biblioteken får söka sig fram genom underjordiska passager, trappor och ramper som förbinder området mellan den befintliga entrén mot Odengatan med det nya bibliotekets entréhall. Det nya biblioteket når man istället genom en ny entré i en lång glasfasad mot Odengatan. Innanför den ligger en entréhall

som vänder sig mot förslagets starkaste kort, den cirkulära gården vänd mot Observatoriekullens norrsluttning. Den som vill ta sig upp i högdelen, där fackboksavdelningarna ligger, måste antingen ta en av de två personhissarna eller ge sig ut på en lång och möjlig intressant vandring fram och tillbaka genom högdelen, där trappor på olika ställen i planen förbinder våningarna med varandra. I ett konstmuseum där vandringen mellan konstverken genom byggnaden är huvudsyftet kan en sådan lösning vara på sin plats, men i ett fackbibliotek där man vill ta sig till den avdelning man är intresserad av är det enbart irriterande. Rörelsen igenom huset känns mer som ett studentprojekt än som en fungerande organisation för ett modernt bibliotek.

Trots allt detta är projektet inte utan tjänster. Byggt på en annan plats skulle det mycket väl kunna vara ett intresseväckande projekt. Men att riva viktiga delar av Asplunds komposition för att ersätta dem med detta vore ett misstag av historiska proportioner.

Detta skall dock inte vinnaren, den okända tyska arkitekten och konstnären Heike Hanada lastas för. En arkitektävling är ett gratisarbete de deltagande deltar i för formexperimentens skull och för möjligheten att pröva nya idéer. Varje deltagare har rätt att experimentera, och överlämna avgörandet till juryn. Och som formexperiment har det ett visst intresse. Men det duger varken som tillbyggnad till Asplunds Stadsbibliotek eller som byggnad för stadsbiblioteket. Juryns förhoppning att det skall skapa "future cultural and historical value" som kan mäta sig med de delar av Asplunds komposition som rivs, är fåfängt. Det kommer inte att bli ett bibliotek för framtiden. Det kommer att bli ett bibliotek för 1990-talet.

Skall man sammanfatta resultatet av tävlingen kan man säga att juryns val ger alla dem rätt som redan från början argumenterade mot en tillbyggnad av Asplunds bibliotek. Om ett modernt stadsbiblioteks verksamhet verkligen kräver en byggnad av "Delphiniums" karaktär, låt gå. Men då måste det byggas någon annanstans och Asplunds bibliotek bevaras som en filial. Det skulle visserligen, även det, vara ett hot mot byggnadens bevarande. Men det hotet är trots allt lindrigt jämfört med det ingrepp som det vinnande förslaget innebär på en av Sveriges alltför få exempel på arkitektur av odiskutabel världsklass.

OLA ANDERSSON
arkitekt SAR/MSA

Klippt och skuret ... om Delphinium

NYTT STADSBIBLIOTEK

Viktigare än att fungera som en nytändning för arkitekturen är ändå att stadsbiblioteket fungerar som ett nytt offentligt rum i staden. Inte som ännu ett torg, utan som en omdefiniering av begreppet bibliotek och offentlig plats [...] det nya stadsbiblioteket är lika mycket arkitektur som stadsplanering, landskapsarkitektur och bygandet av ett framtida offentligt rum.

Leo Gullbring i Fokus nr 37, 2007

TRÅKIGT OCH KONVENTIONELLT

Men med förutsättningarna klara tror jag ändå juryns historiesyn kan ses som lite tråkig och konventionell (ännu en glaslimpa – vår tids betonglimpor) men rimlig. Heike Hanada har ritat en avklarnad byggnad som på sant svenskt vis älskar naturen den ligger i lika mycket som – eller mer än – staden runtomkring. Den blinkar oavbrutet, snyggt, om än nästan fjäskande, till sin föregångare med sina utstansade håligheter, sina negativa rotundor. Den ser exteriört ut som en modern glasad variant av Radiohuset med dess trädgård, och andas faktiskt en sorts public service-känsla och kvalitet. Inte minst tack vare sina låga byggnader ut mot gatan. Asplunds hus har likadana, där ligger Seven Eleven och McDonald's.

Dan Hallemar, Expressen, 16.11.2007

NÖJD KRITIKER

Tävlingen har helt enkelt kläckt två vinna-re: ett skickligt ritat och ömsint förslag och en jury som förstått sin roll och fungerat med professionell integritet [...] "Delphinium" var det enda förslaget (av de sex) som utvann maximalt dagsljus ur tävlingsförutsättningarna och markerade en vilja att skapa ett fritt rum runt Asplunds biblioteksikon.

Peder Alton, DN 17.11.2007

ABSOLUT MOTSTÅNDARE

Farsen fortsätter – "vinnaren korad". Eller är det en tragedi? Kan bli – om inte ansvariga politiker vaknar för medborgartrycket och sätter stopp. Igår presenterades "vinnaren" av tävlingen om den önskade vandaliseringen av Asplunds monument – en helt okänd dam från Weimar. Hon ser trevlig ut och man önskar henne bättre än att bli ihågkommen för en glaskoloss vid Odenplan. Antagligen har den massiva kritiken, som särskilt skjutit in sig på de förslag som skulle innebära ödeläggelse av Observatoriekullen, fått juryn att i sista stund välja det förslag som ser ut att ha minst konsekvenser för åsen och innebära det minsta ingreppet i parklandskapet med plaskdammen och hela vyn från Sveavägen/Odengatan. Å andra sidan offras lamellhusen och Asplunds eleganta bygge kommer att "dvärgas" helt av en jättebarre glas i nordväst.

Stefan Johansson, kultur.blogs.com

17.11.2007

ENHÄLLIG INKOMPETENS

Juryns enhälliga beslut vittnar enligt min mening om en enhällig inkompetens. Det enda förslag i finalomgången som varken vandaliserade annexen eller Observatoriekullen – *Nosce te ipsum* – fick nöja sig med ett delat fjärdepris.

De boende kring Odenplan har börjat kampen för att stoppa den planerade gallerian. Kanske kan de utvidga kampen till att också stoppa rivningen av annexen?

Men Stockholms huvudbibliotek angår inte bara Vasastans invånare. Det finns anledning för också andra att skydda annexen, att stoppa vandaliseringen, att stoppa Delphinium.

Almstriden visar vägen.

Gunnar Gällmo, metrobloggen, 17.11.2007

Här har man fått in drygt 1100 förslag. Och ändå är man framme vid ett "jaså".

Olof Hultin, chefred Arkitektur, i SvD

28.11.2007

Du har biblioteksprylarna.
Vi har målgruppen.

Annonschefen heter Bo Eriksson och nås
på 08-717 43 57 eller bo.erikssonmedia@telia.com

Digital BiblioteksGUIDE

WAGNER

www.wagnerform.se

Lena Adelsohn Liljeroth:

”Biblioteken står för idéerna”

När läsandet och biblioteksbesöken minskar puffar kulturministern fram biblioteken som idéspruta vad gäller läsfrämjande verksamhet.

BÅDE LÄSANDET OCH biblioteksbesöken minskar bland barn och ungdomar, enligt färsk ULF-statistik (Undersökning av levnadsförhållandena i Sverige) från SCB. Samtidigt som dessa dystra siffror presenteras har regeringen dragit in statsbidraget på tio miljoner till förlaget En bok för alla vilket drabbar utgivningen av barnböcker och därmed i slutändan också barnen. Den borgerliga regeringen vill ju förändra kulturpolitiken på det sättet att kulturen ska stå på egna ben med minsta möjliga stöd från staten. Istället uppmuntras tex sponsring och andra samarbeten. Men regeringen vill ändå ge stöd till den läsfrämjande verksamheten och skjuter därför till tre ”extra” miljoner som kan sökas från Kulturrådet. Kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth menar att det framför allt är på biblioteken som idéerna finns och nämner exempelvis Östergötlands länsbiblioteks projekt ”Bokens alla sidor” som exempel på ett initiativ som kan komma ifråga för stöd från staten.

– Att hitta nya sätt att nå unga med böcker och läsning är en utmaning, inte bara för biblioteken. Men det är spännande att flera länsbibliotek nu aktivt utvecklar det läsfrämjande arbetet, menar Lena Adelsohn Liljeroth.

– Huruvida bibliotekens initiativ med litterära och konstnärliga tankesmedjor bär frukt är väl ännu för tidigt att säga, men det är roligt att man försöker hitta nya former och metoder för att väcka barns lust till läsning.

Många menar att skolbibliotekens betydelse borde uppvärderas och det hörs krav på en lag om bibliotek på varje skola. Men kulturministern vill som vanligt inte att staten ska styra för mycket genom regler och lagar. Tror hon att skolbibliotek betyder någonting överhuvudtaget för eleverna?

– Jag har i många sammanhang lyft fram skolbibliotekens roll för barns och ungas läsning, men det är inte säkert att en ändring i skollagen är lösningen, säger Lena Adelsohn Liljeroth.

Men över huvud taget står läsning i skolan väldigt högt på regeringens dagordning. Nästa år föreslås exempelvis en omfattande satsning på basfärdigheterna läsa, skriva och räkna i skolan.

Till de läsfrämjande projekt som kulturministern lyfter fram hör länsbibliotekens satsningar på så kallade konstnärliga tankesmedjor. I Östergötland handlar det framför allt om ett treårigt projekt där bibliotekarierna samarbetar med andra yrkesgrupper för att locka fram barnens läslust. Länsbibliotekarie Kerstin Olsson berättar att man fått 300 000 kronor i år och att man kommer att söka mer pengar nästa år. Bland annat ska länsbiblioteket anställa en projektledare på halvtid och det hela väntas dra igång efter årsskiftet. Boken ska stå i centrum i projektet som vänder sig till framför allt tonåringar.

– Vi hoppas på nya sätt och upplevelser med berättelsen som utgångspunkt. Vi hoppas dessa möten ska ge tonåringarna inspiration till läslust. Det är framför allt dem vi vänder oss till, säger Kerstin Olsson.

Länsbiblioteket kommer att samarbeta med bland annat Film i Öst, Östergötlands Länsmuseum och Riksteatern Östgötateatern. Samarbetet ska leda till att barnen får höra berättelser på olika sätt – genom exempelvis att möta författare, film, mediekritik, teater och sång. Tanken är också att skolan, fritidsgårdar och föreningar ska vara en viktig kanal för att kunna marknadsföra projektet. I inledningsfasen vill man därför skapa testgrupper som kommer att delta i utvärdering av innehåll och upplägg. Det kommer att ske på fritiden efter skoltid.

– Skolan kommer att vara en viktig resurs för att kunna nå särskilda grupper, tex dyslektiker. Vi ser också möjligheter till samverkan med skolbiblioteken och befintliga läsfrämjande insatser som redan finns där.

Projektet kopplas även till kommunbibliotekens ansökningar för inköp av litteratur till folk- och skolbibliotek. De böcker som an-

– Att hitta nya sätt att nå unga med böcker och läsning är en utmaning, inte bara för biblioteken, säger Lena Adelsohn Liljeroth.

vänds för ”bok-eventen” köps in och distribueras av kommunbiblioteken.

– Institutionerna kommer också att bidra till projektet med exempelvis material och verkstäder. Tanken är sedan att verksamheten ska på turné i länet så att alla ungdomar får en chans att uppleva dessa ”bok-events” som vi kallar dem, berättar Kerstin Olsson.

Alla barn kommer naturligtvis inte att bli bokälskare genom detta projekt men de får chansen att bli det. Bara det är väl ett bra steg på vägen.

Den dystra statistiken från SCB i den senaste ULF-undersökningen visar att barn mellan 10–18 år allt mer sällan går till biblioteket. Andelen flickor som uppger att de besökt ett bibliotek det senaste halvåret har sjunkit från 83 till 80 procent och andelen pojkar från 74 till 70 procent. Även läsningen minskar bland barn och unga. Andelen flickor som säger sig läsa varje dag eller flera gånger i veckan har sjunkit från 57 till 53 procent och andelen pojkar från 42 till 38 procent. Den grupp som säger att man aldrig läser på sin fritid ökar – visserligen marginellt men ändå. 17 procent av pojkarna läser aldrig! Det är kanske dags för en nationell bibliotekspolitik på riktigt. Men på frågan om kulturministern skulle kunna ompröva tanken på en tydligare bibliotekslag svarar hon:

– En utvärdering av bibliotekslagen står först och främst på dagordningen. En uttalad ambition bakom utvärderingen är att stärka bibliotekens roll och säkerställa tillgängligheten i framtiden.

Hoppas det räcker...

ÅSA EKSTRÖM

Omorganisation av folkbiblioteken i Lund

Folkbiblioteken i Lund har sedan i höstas en ny bibliotekschef. Vid årsskiftet kommer hon att sätta en ny biblioteksorganisation.

– Det har varit oerhört roligt att genomföra dessa förändringar, säger Karin Sandberg.

KARIN SANDBERG tillträdde som ny bibliotekschef för folkbiblioteken i Lund i höstas. Hon har sedan dess hunnit träffa de hundra medarbetarna och haft enskilda samtal med dem på tu man hand. Vilket nog har varit bra eftersom hon klivit in som chef i en organisation som slickar sår efter en del tidigare turbulens i verksamheten: konflikter mellan ledning och medarbete som resulterat i långvariga sjukskrivningar, mobbing, omplaceringar och en allmänt dålig stämning i organisationen.

– Det stämmer att jag fått ära en del problem som skapats före min tid som chef. Dessvärre är det inte mycket mer jag kan göra idag för att förändra det, annat än att blicka framåt och låta det gamla vara, säger Karin Sandberg.

Det handlar inte om konfliktskräck utan enbart om rationella skäl, menar hon.

– Det kan ju ibland förvärra saker om man ålтар och rotar för mycket och river upp gamla sår.

Samtidigt framhåller hon att det förflutna underlättat en del för henne som ny chef med uppdrag från kulturnämnden att genomföra organisatoriska förändringar. Hon poängterar att det varit väldigt roligt att arbeta som bibliotekschef eftersom det funnits ett klimat av förväntan i luften.

– Positiva förväntningar på förändringar är man inte alltid bortskämd med. Men så har det varit här, vilket underlättat arbetet.

Öppenhet har varit ett ledord i arbetet med den nya organisationsöversynen som inleddes i oktober. Medarbetarna har fått ta del av all information och kommunikation och arbetet blev klart i november. Gamla tjänstebe-teckningar som teamledare och avdelningschef har slängts överbord medan nya titlar som enhetschef införs. Önskemål har förts fram om att fler bibliotekarier borde bli mer flexibla och tex ta busskörkort – av ekono-

miska skäl naturligtvis – men Karin Sandberg har också efterlyst förslag på vilka som bör utses till nya chefer.

Naturligtvis är det heller inte den första omorganisation som sker inom biblioteksverksamheten i Lund, senast det skedde var 2005.

– Det har funnits ett stort behov av en tydlig organisation. Tidigare var chefsansvaret spritt på en mängd personer vilket inte har fungerat bra. Vi tror att vi har lyckats göra det hela mer hanterbart när vi nu skapat fyra nya enheter med tydligt arbetsledansvar.

Fyra nya enhetschefer, Gunnel Olsson, Margareta Kant, Jozsef Somi och Liz Josefson har tillsatts. De fyra ansvarar för sin respektive enhetsgrupp som består av ungefär tjugofem medarbetare som de har personalansvar och ekonomiskt ansvar för. I de fyra enheterna ingår:

- Barn & ungdom där även de integrerade skol- och folkbiblioteken ingår.
- Vuxen och uppsökande verksamhet.
- Stadsdelsbiblioteken och bokbussen.
- Övergripande funktion där vaktmästare, IT, information och annan service ingår.

Karin Sandberg menar att det här kommer att innebära en bättre samverkan i verksamheten – både i det interna och i det externa arbetet. Biblioteksledningen försäkrar att den nya organisationen inte innebär nedskärningar utan att det handlar om utveckling. Trots anställningsstopp i kommunen på grund av sparbetning har man löst problemen genom vikariat som förlängts – allt med facketens godkännande. Det största problemet har varit medarbetarnas tjänstgöringstid. Där har inte alla önskemål kunnat tillgodoses.

– Åtminstone två deltidssamarbetande medarbetare har velat gå upp i heltid men vi har inte kunnat tillmötesgå deras önskemål. Det finns de som prioriterat placeringsställe framför antal tjänstgöringstimmar.

– Positiva förväntningar på förändringar är man inte alltid bortskämd med. Men så har det varit här vilket underlättat arbetet, säger Karin Sandberg, ny bibliotekschef i Lund.

För övrigt är bibliotekschefen fascinerad över den lojalitet som hon säger sig ha upplevt i Lunds biblioteksvärld. När jag antyder att bibliotekarier kanske är en stillsammare sort när det gäller sina rättigheter än lärare (Karin Sandberg var tidigare skolområdeschef i Lund) förnekar hon det.

– Jag tror snarare att man inte är så rädd. Man tar ansvar för organisationen.

Andra förändringar som införs är en för-söksverksamhet vid några av de större förvaltningsarna i Lund där var och en av de anställda ska kunna knappa in sin frånvaro via datorn, chefen skriver under och därefter går informationen vidare direkt in i lönesystemet. Fungerar projektet bra kommer även folkbiblioteken i Lund att införa detta system vilket då innebär mindre pappersarbete.

Dessutom jobbar man vidare med att införa biblioteksplanen.

– Vi jobbar redan utifrån den och väntar bara att biblioteksplanen ska klubbas igenom formellt i kommunfullmäktige, konstaterar Karin Sandberg.

ÅSA EKSTRÖM

Språkverkstäder – ett sätt att stärka högskolebibliotekens ställning?

Universitetens och högskolornas bibliotek har under de senaste åren fått en central roll när det handlar om att hjälpa akademiskt viltsna studenter med svårigheter att tillägna sig vetenskapliga texter eller att uttrycka sig akademiskt i skrift.

ILLUSTRATION: CHRISTINA EDIN

OM EN STUDENT inte har en aning om hur man använder ett lexikon är det, självfallet, ett problem. Inte bara för den enskilde studenten utan också för universitet och högskolor.

Oförmågan att orientera sig i uppslagsverk är ett detaljexempel som återfinns under ett större problemparaply bestående av studenter sammantagna svårigheter både när det gäller att tillägna sig vetenskapliga texter och att uttrycka sig akademiskt acceptabelt i skrift.

Detta har blivit en angelägenhet för universitetens och högskolornas bibliotek som de senaste åren har fått en central roll när det gäller problemlösning och åtgärder. Det är inte givet bibliotekariers som direkt arbetar med frågorna, snarare är det själva lokalerna som har blivit en självklar plats för det som ofta fått namnet Språkverkstäder.

Verksamheten omhuldas av studenter, universitetslärare och bibliotekariers. Men oavsett positiv och konstruktiv lösning, hur har problem och behov uppstått?

Birgitta Hansson, bibliotekarie på Örebro universitetsbibliotek, menar att en förkla-

ring till språkverkstädernas framväxt finns i de politiska målsättningarna om breddad rekrytering, som bland annat återgavs i utredningen "Mångfald i högskolan" från år 2000 och propositionen "Ny värld – ny högskola", 2004/2005.

Där formulerades också behovet av extra stöd och hjälp till "nya" studentgrupper.

Målen, som att mer än hälften av alla gymnasieelever skulle gå vidare till högskolestudier samt att man särskilt skulle uppmuntra dem från studieovana miljöer, har infriats så till vida att universitet och högskolor tagit emot allt fler studenter. Och med antalet har också en ökning skett av studenter som har problem med språket, med att förstå och att skriva faktabaserade texter, med att förstå skillnaden på att argumentera och att berätta och att analysera och förhålla sig kritiskt.

Sofia Ask, universitetslektor vid Växjö universitet, har undersökt detta i sin forskning, bland annat i avhandlingen "Vägar till ett akademiskt skriftspråk" och menar, precis som Birgitta Hansson, att problemen och behoven har utbildningspolitiska förklaringar, som Läroplansreformen 1993–1994.

– Sedan den reformen infördes genererar inte svenskämnet på gymnasiet givet förmågan att skriva eller att läsa sådant som sakprosa. Istället har berättandet betonats, det är i och för sig viktigt, men vad som fattas är utbildning i det vuxna skrivandet, förmågan att inte alltid utgå ifrån sig själv utan ifrån ett sakförhållande och förmågan att förhålla sig kritiskt och analytiskt till detta.

Sofia Ask menar att denna läroplansreform skapade "en politisk och praktisk förvirring" inför vad lärarna ska göra, en luddighet i styrdokumentet som gör att gymnasieelever kan komma till högskolan med mycket god förmåga att orientera sig också i det vetenskapliga språket men lika gärna kan de uppvisa sådana brister som gör att de faktiskt inte vet hur man slår upp ord i ett lexikon eller uppslagsverk.

Just detta exempel får jag från Åsa Jonsén, språkkonsult vid Språkverkstaden vid Örebro universitetsbibliotek.

– Jag är alltså inte bibliotekarie men mitt uppdrag ingår i en av bibliotekets processer.

När hon själv var student fick hon ibland hjälpa medstudenter och hade då uppfatt-

ningen att ”man måste vara riktigt illa ute för att få hjälp”.

– Nu vet jag att studenter både kan och bör få hjälp på alla nivåer. Det har också skett en attitydförändring – idag är det OK att söka hjälp.

Visst blev hon själv lätt chockad när hon under en av sina första arbetsdagar insåg att studenten som frågade om det engelska ordet faktiskt inte visste hur man använder ett lexikon.

– Men när det nu är så måste ju också sådana studenter kunna få hjälp. När lärarna, på grund av krympande resurser, inte har tid måste studenterna ha någon annanstans att vända sig, säger Åsa Jonsén som primärt arbetar med engelska och delar en tjänst med Dana Nilsson som mest ägnar sig åt att hjälpa studenter med svenska språket.

Eftersom Bologna-processen innebär internationalisering av den högre utbildningen ökar behovet av stöd när det gäller engelska, men ofta är det det svenska språket som ställer till problem.

I en utvärdering av Luleå Tekniska Universitets Språkverkstad beskriver Cecilia Falk, bibliotekarie vid Luleå UB, ”en osäkerhet bland annat när det gäller skrivförmåga och språkbehandling. Utbildningens krav och kvalitetskriterier upplevs av vissa som otydliga eller outtalade.” Också här anses orsaken finnas i tidigare utbildning: ”Gymnasieskolans krav på förmåga att läsa, skriva och tänka kritiskt och självständigt kan se olika ut och skapa olika förutsättningar för högre studier.”

I utvärderingen beskrivs också vilka som söker hjälp hos Språkverkstaden: ”Många studenter kommer till LTU efter att ha bildat familj och med goda yrkeserfarenheter i bagaget. En fjärdedel av de nya studenterna är äldre än 25 år. De har en social trygghet, men kan vara osäkra i rollen som akademisk student. Allt fler av våra studenter har ett annat förstaspråk än svenska. Besökarna vid Språkverkstaden har olika lång studietid bakom sig; de är allt från förstaterminsstudenter till doktorander.”

Det som erbjuds är alltså handledning utöver den som lärarna kan, alternativt hinner ge. Ett axplock från några lärosäten visar att hur och var extra-handledningen varierar. Vid Högskolan i Borås är Språkverkstaden en institutionsövergripande verksamhet, som organisatoriskt hör samman med bibliotekets verksamhet. Vid Malmö högskola ingår en språkverkstad i Studieverkstaden som har sina lokaler i biblioteket. På Lunds universitetsbibliotek finns språkservicen på plats några timmar per vecka. Vid Växjö universi-

tet har man valt namnet Textverkstad och den är placerad i biblioteket men är organisatoriskt knuten till institutionen för humaniora. Vid Södertörns högskola hyr Studieverkstaden in sig i biblioteket, men förutom samarbete i ”högskolans referensgrupp för språkstöd” har den ingen direkt koppling till biblioteksverksamheten. Vid Uppsala universitet återfinns Språkverkstaden under institutionen för Nordiska språk och har ingen koppling till biblioteket. Högskolan på Gotland har Studieverkstad och Språkverkstad. Dessa hör inte ihop med högskolans bibliotek, dock har initiativ tagits för att ändra på detta.

– Det finns många fördelar med att lokalisera sådan verksamhet till just biblioteken, här finns böcker och annat material, biblioteken är centralt placerade och det kan också vara lättare för studenter att söka hjälp här istället för att vända sig till lärarna, säger Birgitta Hansson, Örebro universitetsbibliotek.

Sofia Ask, Växjö universitet, menar att det är viktigt att universitet och högskolor inte skjuter över problemen på biblioteken och bibliotekarierna. Hon menar att det krävs mer långsiktiga lösningar på att studenterna har andra behov än vad universiteten har varit vana vid.

Om brister på gymnasienivå är en orsak till hur dessa behov har uppstått kan det kanske rättas till i kommande gymnasiereform. Här har alliansregeringen signalerat en helt annan inriktning än vad den förra borgerliga regeringen åstadkom med Läroplan 93–94.

Målet att minst hälften ska gå vidare till högskola betonas inte heller längre, inte ens socialdemokraterna driver särskilt övertygande sitt 50-procentsmål.

Men med tanke på att det tar tid innan utbildningspolitiska trender får genomslag i praktiken är det inte troligt att behovet av språkverkstäder kommer att minska.

Att hysa språkverkstad kan därför vara ett sätt för universitetens och högskolornas bibliotek att stärka sin ställning eftersom lärosätena inte har råd att strunta i fäkunniga eller akademiskt vilsna studenter. Dessa tenderar att hoppa av, vilket påverkar den sårbara ekonomin.

Som Cecilia Falk vid Luleå UB uttrycker det efter tre terminers försök med Språkverkstad i biblioteket:

– Det går inte att vara utan Språkverkstaden, inte idag när vi tappat studenter. Det krävs bara att vi kan stötta några få studenter så att de klarar sina studier så har vi tjänat in verksamheten!

MARIELOUISE SAMUELSSON

Inga problem med BookView!

Hämta inspiration på Västärrets fina portal www.vastarvet.se. Där kan du bläddra i "Frökatalog" från 1896 eller titta i "Pehr Kalms Wästgötha och Bahusländska resa" från 1746.

Ring 054 22 14 55, så berättar vi mer.
Eller surfa in på www.devo.se

SNÖFLINGOR & JULSKINKA!

GOD JUL & GOTT 2008!

BIKETJANST

WWW.BIKETJANST.SE

Genom verklig insikt om spelande kan vuxna agera och hjälpa barn och unga att skapa balans i livet.

Stor okunskap om data-spelande unga

Varför abdikerar vuxenvärlden inför dataspelande ungdomar men engagerar sig enormt i barnens fotbollsspelande? Debatten kring dataspel behöver nyanseras visar en ny rapport.

MEDIERÅDETS NYA RAPPORT *Att leva i World of Warcraft*, som gjorts vid Göteborgs universitet av Jonas Linderöth och Ulrika Bennerstedt, tar upp problem, konflikter och drivkrafter kring spelandet och ger även nya infallsvinklar på det som kallas dataspelsberoende. Rapporten bygger på intervjuer med tio ungdomar mellan 17–19 år som ägnar en stor del av sin tid åt on-line-spelet *World of Warcraft* (WoW). Samtliga av de tillfrågade, nio killar och en tjej, spelar mer än tre timmar om dagen. Fram träder en bild av den sociala kraft och gruppsykologi som finns i spelandet. Spelandet går inte att likna vid gamla medier som tv, inte heller vid tidigare generationers dataspel eller spel om pengar. Gruppträck är viktiga orsaker till ett omfattande spelande men även jakt på status i den virtuella världen. Eftersom spelare i samma lag kan befinna sig i olika geografiska tidszoner är spelandet ofta gränslöst i tid och rum. Om en spelare lämnar blir det ett starkt tryck på honom att återigen spela eftersom alla behövs i spelet. Det tar tid att spela WoW

eftersom spelet inte är pausbart vilket de vuxna ibland har svårt att förstå. Ungdomarna berättar att sena nätter, skolk, dåliga matvanor och bristande hygien skapar konflikter med omgivningen. Men spelandet verkar gå i perioder och rapporten beskriver de faktorer som påverkar spelvanorna. Framför allt tycks förändringar i den sociala gemenskapen eller i spelets konstruktion leda till att man slutar eller återupptar spelandet. Många av ungdomarna som spelar menar att de själva saknar förståelse för föräldragenerationens många timmar av tv-tittande.

De problem som många familjer upplever kring det omfattande dataspelandet ska tas på allvar, anser Medierådet. Men debatten behöver nyanseras. Genom verklig insikt om spelande kan vuxna agera och hjälpa barn och unga att skapa balans i livet.

– Att likna dataspelandet vid beroende av droger och alkohol är olyckligt, det är en jämförelse som ännu saknar vetenskaplig grund, säger Ann Katrin Agebäck, kanslichef på Medierådet.

Hon påpekar att ett viktigt inslag i pro-

blembilden är föräldrarnas bristande kunskap på området och att de nedvärderar dataspelandet som fritidssyssla.

– Varför abdikerar så många föräldrar från att engagera sig eller ställa krav kring en lagssport som dataspelande medan de tar sig tid att följa med på träning och matcher och lära sig fotbollsplanens spelregler, undrar Ann Katrin Agebäck.

I alla tider har det väl funnits klagomål på ungdomars bristande moral men det är ett faktum att vuxenvärlden är mycket oförstående inför tv-datspel. En femtedel av tillfrågade föräldrar anser att spel är slöseri med tid, visar Medierådets rapport 2006. En annan vanlig uppfattning är att spel isolerar vilket ofta är direkt felaktigt eftersom barn ofta spelar tillsammans. Barn vill och behöver bli sedda så det vore kanske på sin plats om vuxenvärlden kunde engagera sig i detta stora fritidsintresse och inte enbart fördöma. Dessutom visar forskning från bland annat Uppsala universitet att små barn som spelar lär sig skriva och läsa lättare. För att inte tala om kirurgerna som anses vara stadigare på hand om de spelar data- eller tvspel...

ÅSA EKSTRÖM

EXEMPEL PÅ ORD SOM FÖREKOMMER I DATASPELSVÄRLDEN WOW:

Guild: Gemenskap eller klan av spelare. Spelet har funktioner och verktyg för att hålla ihop dessa gemenskaper. Vissa guilds är fokuserade mot vissa spelmoment, som raider eller rollspelande. Guilds har en Guild Master som har den yttersta makten att ta in och kasta ut spelare.

Level/levla: En beståndsdel som alla MMORPG (Massively Multiplayer Online Role-playing Game) har, nämligen att spelkaraktären avancerar och utvecklas under spelets gång. För att bedöma avancemanget finns ett mätverktyg där spelaren ser hur mycket karaktären ökar. Mätverktyget baseras på vilken nivå (level) spelaren är på. För att avancera (levla) kan spelaren bland annat göra uppdrag, döda monster med mera, och därmed få ett antal XP=Experience Points.

PvE: Player versus Environment. PvE-serverar gör det möjligt att attackera andra spelare i vissa situationer och i vissa områden. Används även för att beskriva en spelstil där fokus ligger på att göra uppdrag, instanser och raider med andra spelare.

PvP: Player versus Player. På en PvP-server kan spelare attackera varandra generellt sett överallt. Uttrycket används även för att beskriva en spelstil som är fokuserad på att spela matcher mot andra spelare i så kallade Battlegrounds eller Arenor.

Raid/raida: En större grupp av spelare som tar sig an en svårare instans. Raidande kräver att spelaren har uppnått en viss level (oftast den högsta nivån), samt skaffat viss utrustning och förmåga att hantera sin spelkaraktär i förhållande till vad som förväntas av denne i gruppen av spelare.

DEBATT OCH KOMMENTAR

Svar på Tommy Sundins inlägg om BTJ i BBL nr 9

TACK FÖR DITT inlägg i förra numret av BBL. Dina kommentarer kring Svensk Biblioteksförnings ägande i BTJ får stå för dig, och det är föreningens uppgift att förklara sina intentioner, historiska eller framtida, med ägandet i vårt företag och sitt ansvar för biblioteken i Sverige. Axiell får naturligtvis svara för sina produkter.

Du skriver: "Det är en förebråelse mot BTJ för vad man inte gör, men rimligtvis borde göra." Vi gör väldigt mycket idag och vi tycker att vi tar ett stort ansvar med produkter och tjänster som sparar tid och pengar åt biblioteken, såsom den inköpsvägledande informationen, den bibliografiska servicen och många andra tjänster. Men vi kan inte ta på oss ett allmänt övergripande ansvar för biblioteken.

BTJ har sedan femtiotalet varit ett privat aktiebolag, och vi har alltid haft vinstkrav från våra ägare, oavsett vilka dessa är och har varit. Vi verkar dessutom på en konkurrensutsatt marknad. Om vi inte tjänar pengar kan vi naturligtvis inte bedriva någon verksamhet (än mindre nyutveckla) och då skulle kunderna gå miste om produkter och tjänster som är till nytta för deras verksamhet.

Grundförutsättningen är att vi producerar det som våra kunder vill köpa och som har ett värde för dem.

Vi förnekar inte att vi har haft problem med några av våra produkter och tjänster under en period, och detta beklagar vi. Vi har arbetat hårt för att lösa dessa.

Trevligt också med debatt kring ArtikelSök! Tjänsten är väl värd all uppmärksamhet den kan få. Våra medarbetare indexerar artiklar från 15 dagstidningar och 550 tidskrifter, och både vi själva och kunderna har höga kvalitetskrav. Det är viktigt att ArtikelSök har ett så heltäckande och högkvalitativt innehåll som möjligt, och så kommer det att vara även fortsättningsvis. Sedan ett tag tillbaka indexerar bokrecensionerna från samtliga dagstidningar.

Ställ gärna krav på oss! Vi är inget utan er kunder, och vårt mål är naturligtvis att ni ska vara så nöjda det bara går. Kontakta mig gärna på 046/18 01 23 eller roland.eliasson@btj.se

Hälsningar

ROLAND ELIASSON

marknadsansvarig bibliotek, BTJ

Vill du annonsera i Biblioteksbladet?

Ring eller mejla Bo Eriksson!

08-717 43 57 | 070-714 90 55 | bo.erikssonmedia@telia.com

Möbler för information och inspiration
Lite utöver det vanliga...

fo:ra

God Jul & Gott Nytt År
önskar fo:ra biblioteksinsredning

Säljkontor tel: 0910-72 59 39 www.sscselleftea.se fora@sscef.se

Biblioteksåret 2007

Annina Rabe summerar biblioteksåret som gick

ETT ROSA HJÄRTA med texten Library Lovers är en ganska bra utgångspunkt för en krönika om biblioteksåret 2007. Inte bara för att det är loggan för en sällsynt uppmärksammas kampanj lanserad av Svensk Biblioteksförning. Utan faktiskt för att det har varit ett år då Library Lovers (eller bibliotekskramare om vi skall hålla oss till det svenska språket) har visat sig på alla möjliga håll, långt utanför den inre biblioteksvärlden. Biblioteken fortsatte att vara ett hett ämne under 2007, sällan har det diskuterats så mycket bibliotek i media och bland allmänhet som detta år. Låt bibliotekskärleken flöda!

En hel del offentlig bibliotekskärlek genererade tex moderaternas kulturpolitiska skrift Kultur 2.0, som skulle dra upp riktlinjerna för den nya regeringens avsikter med kulturen. Den innehöll en minst sagt tvetydig passus om att boklånen även fortsättningsvis skall vara avgiftsfria – för barn och ungdomar. Därmed öppnade regeringen för kommunerna att själva bestämma om de skall ta betalt för boklånen för vuxna eller inte. Reaktionen blev kraftfull och kritiken massiv – förslaget kommenterades på ledarplats i en mängd ledande tidningar. Kritik restes även inom de övriga allianspartierna. Skriftens redaktör, Mats Johansson (m), tillika ledamot i riksdagens kulturutskott, dementerade kraftfullt att raderna avsåg ett konkret förslag om att boklån skulle avgiftsbeläggas. Till Svenska Dagbladet kommenterade han förtroendeingivande: ”de flesta kommuner kommer säkert att behålla avgiftsfria lån”.

Kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth gick i sin tur ut med ett pressmeddelande till TT och sa att hon inte tänkte ”verka för avgifter på boklån”, vare sig för barn eller vuxna. Denna markering, om än till intet förpliktigande, gav upphov till ytterligare spekulationer i media om moderaternas vaga kulturpolitik, samt om eventuella motsättningar och splittringar inom partiet.

En mer lokalt präglad bibliotekskramarbatt gällde tillbyggnaden av Stockholms stadsbibliotek, som lyckades engagera medborgarna på bred front. Arkitekttävlingen var föredömligt arrangerad; alla förslagen kunde beskådas på biblioteket under hösten. Stockholmsarna strömmade till och deltog livligt i diskussionerna. Bibliotekets roll och uppgift i ett vidare perspektiv diskuterades bland annat i en artikelserie i Svenska Dagbladet. När förslaget ”Delphinium” så småningom klubbades igenom tog debatten fart på allvar; och den har inte stillnat än. (Läs mer om den på sidan 10 i detta nummer av BBL).

Mycket mediabevakning och mer publik bibliotekskärlek blev det också när Svensk Biblioteksförning i början av oktober presenterade ett antal lokala rapporter om landets biblioteksstatus där det framkom att ojämlikheterna fortfarande är stora när det gäller kommunernas biblioteksservice.

Bibliotek berör, och omvärlden har äntligen börjat intressera sig för att diskutera varför de är så viktiga, även i ett djupare perspektiv. Kanske för att de plötsligt inte längre är en självklarhet – i alla fall inte i den skepnad vi är vana att se dem. Att de uppmärksammas och diskuteras är glädjande, och det är bara att hoppas att den utvecklingen fortsätter även in i 2008.

Som vanligt gäller dock den offentliga debatten folkbiblioteken i första hand. När det gäller forskningsbiblioteken är de alltjämt en mer sluten värld som kan vara svår att tränga in i för den som på ett eller annat sätt inte är del av den. Det är tråkigt; för mycket av det som forskningsbiblioteken sysslar med angår betydligt fler. Att e-pliktlagen dröjer har tex lett till att mängder av viktig information gått förlorad för eftervärlden i en tid när större delen av informationen går via nätet. Men eftersom en lag saknas för insamlandet av digital information försvinner mängder av poster. KB har sedan 1997 samlat

in ca 700 miljoner filer med hjälp av en sökrobot – men detta är vad man skulle kunna kalla för en piss i Mississippi. I BBL 2007:8 påtalade Pelle Snickars, chef för forskningsavdelningen på Statens Ljud- och bildarkiv, att tex mycket av det material som finns om Tsunamikatastrofen håller på att försvinna. Ett genomförande av e-pliktlagen skulle underlätta enormt för bevarandet av vårt framtida kulturarv.

Visst jubel, åtminstone inom biblioteks- och forskningsvärlden, har betaversionen av nya LIBRIS webbsök väckt. Mer användarvänligt gränssnitt, bilder på bokomslag och en mängd förenklingar och nya funktioner lovar gott inför den version som nyligen lanserades (se även sid 3).

Internationellt har det i forskningsbiblioteksvärlden handlat mycket om Open Access, fri tillgång till vetenskaplig information på Internet. Allt fler organisationer inom forskning och utbildning har ställt sig bakom kravet på Open Access, något som diskuterades livligt under en konferens i Bryssel i februari 2007 (se Jan Hagerlids och Kari Stanges rapport i BBL 2007:3). Rent konkret kommer EU-kommissionen att stödja utvecklingen av en digital infrastruktur för vetenskaplig information med 50 miljoner euro under 2007–2008. Man kommer också att stödja forskning och samarbete kring digital information med 25 miljoner euro under samma tidsperiod. En annan beslätad fråga, inte heller löst, som diskuterats flitigt under 2007, både internationellt och nationellt, var den om fildelning.

Årets Biblioteks dagar hölls i Stockholm och hade temat Bibliotek 2.0. Avsikten var att koppla ett ”helhetsgrepp” på 2.0-begreppet som hittills mest handlat om ”teknik och hemsidor”. Vad som blir av det återstår dock att se; först om några år lär vi väl veta om Bibliotek 2.0 bara är ännu ett av alla dessa storvulna men relativt vaga begrepp som biblioteksvärlden är så förtjust i att sjösätta. Kul-

turminister Lena Adelsohn Liljeroth invigde Biblioteksdagarna, och det kan man ju konstatera: vi har numera en betydligt mer tillgänglig kulturminister. Någon som minns alla de fruktlösa försöken att få Paggan att slita sig från idrottsarenorna och kändisfesterna för att visa sig i biblioteks- eller över huvud taget något kultursammanhang?

Svensk Biblioteks förening har synts flitigt i såväl media som andra sammanhang under året. Sedan sommaren dessutom oftast åt-

följt av stora rosa hjärtan. Med en kampanj som snarare såg ut att ha designats för Pride-festivalen än för bibliotekssammanhang lanserades Library Lovers under Almedalsveckan i somras, och den fick omedelbar genomslagskraft. Kampanjen fortsatte sedan under Bok & Biblioteksmässan, där såväl kassar, tröjor, knappar och ballonger hade en strykande åtgång och syntes precis överallt. Den som helt avfärdar marknadsföringens kraft får nog tänka om både en och två gånger. En

hel Library Lovers-kollektion lanseras under 2008 när kampanjen intensifieras – och det är inte en alltför djärv gissning att de rosa hjärtana kommer att synas även då. Och Svensk Biblioteks förening kan fira framgångarna i sprillans nya lokaler, belägna mitt i näringslivsglattet i World Trade Center vid Stockholms central. Nya bibliotekstider kräver ny biblioteks förening.

ANNINA RABE

Vad kommer Folkbibliotekens År att betyda för de här grabbarna i Niquinohmo, Nicaragua?

Folkbibliotekens År 2008

DET CENTRALAMERIKANSKA samverkansorganet på ministernivå för utbildning och kultur, CECC, har proklamerat 2008 som Año de las Bibliotecas Públicas, Folkbibliotekens År. Det är ett initiativ som ligger rätt i tiden sett både ur ett centralamerikanskt perspektiv och ur ett svenskt (!).

Sverige har en lång tradition av biståndsverksamhet och samarbete med de centralamerikanska ländernas bibliotek. Det hela började i Nicaragua i början av 1980-talet efter det att Sandinisterna gripit makten genom att störta Somoza-diktaturen 1979. Detta samarbete utvecklades under 1990-talet med stöd från Sida och med Kungl. biblioteket som svensk part till att gälla även övriga länder i regionen, dvs Guatemala,

Honduras, El Salvador, Belize, Costa Rica och Panama.

Utvecklingsarbetet har genom åren handlat dels om att stärka Nationalbiblioteken som sådana och deras roll som ledande kraft för biblioteksutvecklingen i respektive land, dels om att skapa fler folkbibliotek och förbättra standarden på befintliga. Inköp av böcker, anskaffning av möbler och biblioteksutrustning (däribland datautrustning) har varit viktiga inslag i arbetet. Den viktigaste enskilda komponenten har ändå kanske varit den omfattande kompetensutveckling av personal som genomförts under årens lopp – kompetensutveckling inom bevarande och konservering, läsfrämjande arbete, bibliotekstekniker, hur man bygger upp mediesamlingar, hur man arbetar med lobbying

för att få resurser till verksamheten osv. Naturligtvis har också denna samverkan skapat många och stabila nätverk i regionen, såväl på riksbibliotekariernivå som på basplanet. Utan detta omfattande utvecklingsarbete hade sannolikt aldrig 2008 utropats till "Folkbibliotekens År".

Att man från svenskt håll kan se detta som ett initiativ i "rätt tid" beror på att biståndstalen mellan länderna och Sida nu löper ut och inte kommer att förlängas; det som återstår att göra är att avsluta biståndsprojektet på ett sätt som gör det möjligt för samarbetsländerna att fortsätta utvecklingsarbetet även utan det svenska stödet. Med Folkbibliotekens År öppnar sig en möjlighet till, eller åtminstone en förhoppning om, ett större ekonomisk ansvarstagande från ministeriernas sida.

Sida/KB är inte den enda utländska/främmande aktören på den centralamerikanska biblioteksscenen. Här finns kyrkor och stiftelser som öppnar nya bibliotek, NGO:s och enskilda individer som lämnar bidrag, likaså Sidas motsvarigheter i andra länder osv. Men det unika med det svenska stödet är att det **inte** handlar om enstaka donationer och godtyckliga punktinsatser, vilka annars gärna präglar biblioteksstödet till utvecklingsländer. Tvärtom har detta projekt, el proyecto sueco, "långsiktighet" och "hållbar utveckling" som två av sina viktigaste honnörsord. Det handlar om att skapa en grundstruktur för biblioteken, en bas för fortsatt utveckling och för ett lokalt och nationellt ansvarstagande och att aldrig agera som "den gode givaren och välgöraren".

SIDA/KB:S POLICY är därför att det är den centralamerikanska samverkansparten som ska definiera problemen, formulera och prioritera de åtgärder som ska vidtas. Självklarerheter, egentligen, det är ju trots allt våra centralamerikanska kolleger som kan sin verklighet bäst.

Projektet är mycket väl känt vid ministerierna i de fyra länder som Sida/KB haft bilaterala avtal med (dessa avtal löpte ut i augusti i år), men också i övriga tre länder genom den information som förmedlats direkt till ministerierna och via massmedierna. Det senaste exemplet på det är att Honduras Kulturstministerium i december 2006 tilldelade projektet landets finaste utmärkelse för kulturarbetare, Lagerbladet i Guld, Hoja de Laurel en Oro, för de insatser som gjorts för landets bibliotek. Och självfallet har projektet haft stor betydelse som "ögonöppnare" för en rad beslutsfattare både på kommunal och på nationell nivå för vad ett bra bibliotek kan åstadkomma i samhället. Satsningen på bokbussen i San Salvador, El Salvadors huvudstad, har till exempel väckt ett stort intresse inte enbart för bokbussar utan för bibliotek över huvud taget.

Den förhoppning våra centralamerikanska kolleger nu hyser – och arbetar för – är att detta Folkbibliotekens År inte ska stanna vid sirligt formulerade hyllningar till Biblioteket utan också innebära att såväl de lokala som de nationella budgetarna för biblioteksutveckling får rejäla förstärkningar (i flera av länderna delfinansieras folkbiblioteken av staten). Att man ser den positiva roll som fungerande bibliotek kan spela inom utbildningssektorn, i fattigdomsbekämpningen, i samhällsutvecklingen över huvud taget.

JIMMY GÄRDEMALM,
projektkoordinator

PressDisplay din portal för internationell dagspress!

Med över 510 dagstidningar på 38 språk från 72 länder är PressDisplay marknadens mest omfattande dagstidningsportal. Digitala kopior av originalen är tillgängliga samma dag som de tryckta, både från biblioteket och hemmiljön vilket gör PressDisplay lättillgänglig. Möjlighet till artikeldelning, direktöversättning mellan 12 språk, ljuduppspelningar, samt 60 dagars arkiv gör PressDisplay till det mest kostnadseffektiva sättet att hålla dina användare ständigt uppdaterade.

Brett, bekvämt, och billigt.

mailnordic@ebSCO.com

EBSCO
INFORMATION SERVICES
www.ebSCO.com

Inga bibliotek på webben, tack!

Just när biblioteken är med på banan kommer den stora kvasten och sopar bort dem! Känslorna är heta på Bromölla bibliotek sedan kommunens IT-grupp stoppat Bromölla biblioteks närvaro på Facebook.

BÅDE BIBLIOTEKSPERSONALEN och kulturchefen är besvikna över att bibliotekets närvaro på sociala forum som Facebook har upphört. –Det här betyder att vi inte kan vara ute och möta våra låntagare och besökare i de digitala rum där de rör sig. Det är väldigt tråkigt, säger Mia Persson-Fröjd, kulturchef i Bromölla, till Kristianstadsbladet.

Biblioteket har aktivt jobbat med information och kommunikation på webben för att få nya kontakter. Sedan i somras har man funnits på Myspace och Facebook men nu förlorar man alltså den kanalen till framför allt de unga. Orsaken är att kommunens styrgrupp E24 kritiserat bibliotekets konton på Myspace och Facebook och då beslutat biblioteksledningen att omedelbart stänga ner dessa konton. Det handlar bland annat om att det är juridiskt komplicerat för en kommun att vara medlem i ett socialt nätverk. Enligt Patrik Öhman, samordnare för E24, finns ett behov av att få mer information om de webbaserade nätverkens användarvillkor.

–Det här gäller ju hela kommunens perspektiv och vi ska utreda hur vi ska förhålla oss till dessa gratisidor rent generellt, säger han samtidigt som han understryker att det inte är E24 som släckt bibliotekets konton på Facebook och Myspace.

– Vi ska först utreda frågan, därefter fattas beslut, säger Patrik Öhman.

Många bibliotekarier kommunicerar ju med andra bibliotekarier på dessa sidor. Var ska ni dra gränsen? Får bibliotekarier delta i konferenser i Second Life?

–Det är klart att kommunens tjänstemän med särskilda tjänsteutövanden på webben får närvara i nätverk på webben.

På frågan om han själv använder sig av

Myspace eller Facebook svarar Patrik Öhman nej.

– Mitt eget personliga förhållande till nätverken är inte heller intressant när det gäller den här frågan. Det handlar framför allt om kommuninvånarnas behov.

FAKTUM ÄR ATT det finns kritiker som menar att IT-avdelningarna både i näringsliv och i stat och kommun är de största hoten mot öppenheten eftersom utvecklingen hindras när dessa ständigt prioriterar säkerheten. Medan världen går mot öppenhet blir de flesta IT-avdelningar nej-sägare utan större visioner menar en del. Barnbibliotekarien Lina Ydrefelt, initiativtagaren bakom bibliotekets närvaro på webben, är besviken över att kommunens IT-grupp enbart tagit hänsyn till de tekniska och juridiska aspekterna när man kritiserat. Biblioteket borde ha fått framföra sina tankar kring användbarheten och öppenheten i den här frågan, anser hon.

– Vad är det som säger att inte det här är ett

utmärkt sätt för invånarna att interagera på? Här finns stora möjligheter även till lokala nätverk efter behov. Dessutom får man direkt respons på verksamheten på webben.

– Styrgruppens kritik känns dåligt underbyggd och andas ensidig envägskommunikation. Vi har diametralt motsatta åsikter i frågan och borde ha fått dela med oss av vår kompetens inför beslutet, säger Lina Ydrefelt.

Om man nu anser att det är skrämmande med de stora multinationella bolagens stenhårda kontroll kanske man inte ska bli så ängslig att man genast flyr fältet, utan faktiskt ha en nyanserad diskussion om dessa frågor, menar hon vidare.

– Just därför kanske det är extra viktigt att vi som bibliotek finns i nätverket och diskuterar dessa frågor där.

Ett upprop till stöd för Bromölla-bibliotekets rätt att få finnas på Facebook har redan dragit igång.

ÅSA EKSTRÖM

CODECO

intelligent library solutions

Mark5

E A S Y · C H E C K
Självbetjäningsautomat

Codeco's mest sålda
automat i år 2007.
God jul!

■ Codeco A/S
Energivej 40
2750 Ballerup
Denmark

Tlf: +45 44 84 66 90
Fax: +45 44 84 60 32
sale@codeco.dk
www.codeco.dk

Rokoko-salen i Anna Amalia-biblioteket i Weimar så som det såg ut före branden.

FOTO: TORSTEN HEMKE

Anna Amalia-biblioteket återinvigt

Rokoko-salen glänsar igen i det världsberömda Anna Amalia-biblioteket i Weimar. Många har menat att salen hör till Mellan-europas vackraste biblioteksrum. Men den skadades svårt när byggnaden, som är från mitten av 1500-talet, stod i lågor hösten 2004. I tre år har biblioteket nu restaurerats från grunden och moderniserats. Notan landar på motsvarande 117 miljoner svenska kronor och än är inte allt återställt efter den förödande branden.

BIBLIOTEKET HÖR TILL de historiska biblioteksbyggnader som UNESCO klassat som världskulturarv. Den brand som inträffade natten mellan den 2 och 3 september 2004 var något av en nationell katastrof i Tyskland. Vad som egentligen orsakade branden är oklart, troligen var det några trasiga elledningar som slog gnistor.

Men ett kulturhistoriskt unikt bokbestånd förstördes när 50 000 böcker, musikalier och noter i original samt oersättliga konstverk brann upp. 62 000 böcker och skrifter skadades svårt, inte bara av branden utan också av de flera hundra tusen liter vatten som användes i släckningsarbetet. Av de 28 000 band som skadades av lågorna kommer förmodligen 20 000 inte att kunna räddas. Den dyraste eller mest värdefulla förlusten torde en bok av astronomen Nikolaus Kopernikus (1473–1543) ha varit. Oersättlig, enligt biblioteksdirektören Michael Knoche, är också *Oeconomische Encyclopädie Krünitz* som omfattar 200 band från åren 1773–1858.

Anna Amalia-bibliotek – ett forskningsbibliotek som ägs och drivs av stiftelsen Weimarer Klassik und Kunstsammlung – hade

före branden en samling som omfattade omkring en miljon verk daterade från 1000-talet fram till våra dagar. Här fanns och finns bokskatter från den tyska klassicismens blomstringstid, tex den största Faust-samlingen i världen med 3 900 band. Till beståndet hör också medeltida handskrifter, historiska kartor, handskrifter av filosofen Friedrich Nietzsche, en Bibelsamling om 1000 band från 1700-talet och framåt, bara för att nämna några exempel.

Weimar hör till delstaten Thüringen och ligger cirka 28 mil från Berlin i sydlig riktning. När det begav sig var staden ett kulturellt centrum. Här frodades – under den styrande furstefamiljen med hertiginnan Anna Amalia i spetsen – en högkultur som lade grunden till den tyska litteraturens stora betydelse i världen under 1800-talet. Johann Wolfgang von Goethe (1749–1832) bodde och verkade i Weimar nästan hela sitt liv. Goethes diktarbroder Friedrich Schiller bodde också i olika perioder i staden liksom filosofen och författaren Johann Gottfried Herder samt en rad av Tysklands främsta tänkare och diktare. Nämnas kan också Franz Liszt som var hovkapellmästare i Weimar åren 1848–59.

Rokoko-salen efter branden.

FOTO: TORSTEN HEMKE

Goethe, Weimars främsta kulturpersonlighet, spelade också en stor roll för Anna Amalia-biblioteket. Från 1797 fram till sin död 1832 var han dess överbibliotekarie. Under hans ledning växte biblioteket både till yta och i bestånd och blev ett av dåtidens mest betydande bibliotek i Tyskland.

Men det skulle komma andra tider, där bibliotekets betydelse minskade men där förstås också de historiska skeendena spelade en roll. Tyskland delades 1961 och Weimar kom att höra till DDR. 1990 återförenades Tyskland och nio år senare utnämndes staden till Europas kulturhuvudstad. Då skedde en stor upprustning av stadens sevärdheter, av diktarbostäderna och museerna. Men åt biblioteket, som var stätt i förfall, gjordes ingenting. På initiativ av privatpersoner och de stora tidningarna startades en insamling för att rädda biblioteket. Så småningom insåg man också från statligt håll att biblioteket bör rustas, renoveras och moderniseras. 2002 började man bygga två underjordiska magasin (budget motsvarande 210 miljoner svenska kronor) invid biblioteket som skulle härbärgera samlingarna under renoveringarna.

Men kort innan alla böcker skulle börja flyttas utbröt den förödande branden. Ganska snart stod det klart att allt skulle återuppbyggas och samlingarna rekonstrueras, där till skulle biblioteket omvandlas till en modern och levande forskningsinstitution värdig framtiden. Detta hade inte varit möjligt utan alla donationer som privatpersoner, företag och institutioner – både nationellt och internationellt – har gjort för återuppbyggnaden. Totalt ska närmare 192 miljoner kronor ha skänkts till projektet. Men mycket återstår. Av de 62 000 verk som brand- eller vattenskadats har 16 000 restaurerats. 12 500 verk har anskaffats på nytt. Åtta år beräknas restaureringen av hela samlingen ta och att återanskaffa allt det som gick förlorat i branden tror man kan ta upp till tre decennier. Och det kommer att behövas ytterligare donationer. Biblioteksdirektören har beräknat kostnaderna för vidare restaureringar och nyanskaffningar till motsvarande cirka 600 miljoner svenska kronor. Hittills har man fått ihop cirka 155 miljoner.

Men den 24 oktober – på hertiginnan Anna Amalias namnsdag – öppnades biblioteket i högtidlig närvaro av självaste förbundspresi-

denten. Hela huset har renoverats till sin forna glans och i enlighet med den ursprungliga byggnaden från 1562.

– Weimar och dess bibliotek var för många människor en andlig och intellektuell hemvist. Branden hotade dess existens och inför det hotet har vid sidan av sorg och bestörtning över det inträffade också storartade hjälpinsatser genererats, i Tyskland men även långt utanför, sade Tysklands förbundsresident Horst Köhler i sitt invigningstal.

Samtidigt tog han tillfället i akt att också lyfta de tyska bibliotekens situation i allmänhet. Han pekade på biblioteksdöden i många av landets regioner och det faktum att bara 15 procent av landets skolor har egna bibliotek. På universitetsbiblioteken saknas pengar till nyanskaffningar och flera gamla bibliotek har, i likhet med det forna Anna Amalia-biblioteket, inget fullgott brandskydd.

Den 1 december fick allmänheten tillträde till biblioteket.

HENRIETTE ZORN

Gunilla Wiklund

Interaktion i forskningspraktiken: vårdvetenskapliga forskares sociala nätverk

Lunds universitet, 2007

Vad kan föreliggande licentiatavhandling, framlagd vid BIVIL i april 2007, ha att göra med biblioteks- och informationsvetenskap kan man undra. Av titeln framgår det knappast och det är synd. Av introduktionen framgår nämligen att författarens utgångspunkt är människors, i synnerhet en grupp vårdforskare, informationssökning och informationsanvändning i olika sammanhang. Hon undersöker därutöver informationsbeteendet hos denna grupp vårdforskare och genast blir avhandlingen i högsta grad intressant för B&I. Författaren använder även beteckningen vetenskaplig kommunikation när hon undersöker just forskares sätt att söka information på olika sätt.

Författaren utgår i sina studier från en tredelad ansats: den strukturorienterade (som utgår från tanken "att en människas behov av information samt sökning och användning av denna uppstår och styrs av olika miljöers sociala strukturer"), den individorienterade (som utgår från att "det är individens eget meningsskapande i förhållande till olika uppgifter med hjälp av information som står i fokus") samt den kommunikativa (där man betraktar "informationssökning och informationsanvändning som delar av sociala praktiker där människor förhandlar och befäster vilka gemensamma normer och förhållningssätt som ska gälla för tillvaron och möjligheterna att handla").

Syftet med Gunilla Wiklunds forskning är att skapa en vetenskapligt grundad förståelse för hur vårdvetenskapliga forskares interaktion i sociala nätverk bidrar till forskarnas meningsskapande i en forskningspraktik. Hon vill få ta del av forskares/doktoranders olika "livsvärldar", dvs deras "upplevelser av det levda livet" och hon undersöker hur forskarnas nätverk kan förstås ur detta livsvärldsperspektiv.

Sex vårdvetenskapliga forskare och doktorander i en forskargrupp vid en icke namngiven högskola intervjuades i två omgångar med 1-3 veckors mellanrum. Syftet med den

första intervjun var att ta del av forskarnas och doktorandernas egna beskrivningar av sina nätverk. Syftet med den andra intervjun var att få veta mer om forskarnas och doktorandernas praktiska arbete, dvs få veta vad de gör i sitt dagliga arbete och hur de gör det och att utifrån de första intervjuerna förtydliga och fördjupa deras upplevelser av deras olika nätverk. Utöver intervjuerna använde sig Gunilla Wiklund av observationer, dels vid ett doktorandseminarium, dels vid två disputationer.

De centrala slutsatserna i avhandlingen är:

1. Att forskargruppens forskningspraktik är förankrad i två huvudkontexter: det vårdvetenskapliga vetenskapssamhället och den kliniska vård- och omsorgsverksamheten och dess intressenter.
2. Fyra funktioner av interaktion är synliga i studien: en socialiserande, en modifierande, en bekräftande och en social funktion.
3. Betydelsen av den interaktion som blir synlig i de intervjuades utsagor relateras till tre aspekter av meningsskapande i deras livsvärldar: rollen och tillvaron som forskare eller doktorand, forskningspraktisk förståelse och ämnesförståelse.
4. Interaktionen i sociala nätverk är en integrerad del av forskarnas/doktorandernas forskningspraktik där interaktionen med ett mindre antal personer som man har närmare kontakt med har stor del i meningsskapandet.

Författarens förhoppning är att de olika sätten att förstå forskares/doktoranders sätt att kommunicera ska vara användbara verktyg i B&I:s strävanden efter att betrakta informationssökning och informationsanvändning som integrerade aktiviteter i individernas liv och inte som ett mål i sig. Hon anser att handlingar kring information är integrerade delar av en social praktik och att information inte har någon inneboende mening i sig utan att det är i interaktionen som dess mening formas.

Bortsett från några oklarheter här och var är detta en intressant genomgång av hur information skapas, hur forskare/doktorander söker den information de anser sig behöva samt hur de delar med sig av denna i dels den "lilla världen" (den egna forskargruppen), dels i andra sociala världar som de utgör en del utav. Avhandlingen kan vara viktig för två

grupper av studerande: dels för den som är forskare/doktorand för att belysa och få klarhet i en del frågor som man kanske ställt sig med avseende på beteenden i olika "världar", dels för B&I-studerande som ännu inte förstått hur information kan sökas på andra ställen än på biblioteket.

BRIGITTE KÜHNE
Växjö universitet

Niels Ole Pors

Strategi, værdi og kvalitet

Danmarks biblioteksforening, 2007

Strategi, værdi og kvalitet är en publikation i två delar. Del 1 har undertiteln Teorier och metoder, del 2 Værktøjer og indikatorer. Författaren, Niels Ole Pors, är professor vid Danmarks biblioteksskole.

Svenska och danska folkbibliotek befinner sig för tillfället inte i ekonomisk kris, men som inom all annan offentlig verksamhet har politikerna och huvudmännen börjat förvänta sig att nyttan och kvaliteten ska mätas och kunna jämföras mellan olika enheter.

Det finns även andra tendenser som gör att man måste reflektera över sina aktiviteter: Hur lockar man barn och unga till biblioteken? Hur konkurrerar man med bokhandeln och Internet? Med väl underbyggd saklighet diskuterar Pors förhållanden som på många sätt är problematiska för biblioteken, och absolut inte okontroversiella.

Del 1 innehåller en genomgång av forskning och praxis inom biblioteksutvärdering. Källorna är många och litteraturen omfattande. Del 2 är en mycket praktisk handbok. Författaren har använt metodiken från Balanced Scorecard och skapat mätetal för folkbibliotek. Han har också definierat tre olika

serviceprofiler baserade på vilken roll folkbiblioteket huvudsakligen spelar i sitt sammanhang. Fritt översatt kallar han dem:

- 1) lärcentrum,
- 2) kulturcentrum och mötesplats,
- 3) informations-, företags- och innovationscenter.

Testbibliotek har varit tre danska bibliotek, men även bibliotekschefer i Göteborgsområdet har varit bollplank. Lena Skoglund, chef på Regionbibliotek Västra Götaland, har utifrån samarbetet lett projektet Mål och mått som har till syfte att ta fram fungerande prestationsindikatorer för fyra bibliotek med olika profiler i Västra Götaland.

Steg som behöver tas för att omsätta bokens förslag på mätetal till verkligheten är minimalt. Det är, kort sagt, bara att sätta igång för den som vill få struktur och riktning på det egna arbetet med mål och mätningar.

Sedan är det en helt annan diskussion om kvantitativ metodik kan ge en rättvisande bild av bibliotek. Bristerna i Balanced Scorecard har inte heller förbigåtts av författaren, som på bokens sista sida skriver: "Gennem arbejdet med fremstillingen er jeg blevet mere og mere overbevist om, at der [...], også er behov for fortællinger. [...] at man i forbindelse med insamling også får interesser til at udtrykke sig verbalt om værdi, forbedringsmuligheder, irritationsmomenter og åbenbaringer."

VIVECA NYSTRÖM

bibliotekarie, Bra arkivkonsult

Pedagogisk OrienteringsBILD

WAGNER

www.wagnerform.se

Saknad kan inte beskrivas i ord.

Postgiro: 90 20 90-0

av Tottie Lönn

DANMARK

BIBLIOTEK OCH REKTOR FÖRSVINNAR

En biblioteksskola utan eget fackbibliotek, går det verkligen an? Den danska biblioteksskolan ska överraskande spara 7,4 miljoner fram till 2010, och det drabbar biblioteket. Efter protester, riktade till både Kulturministeriet och skolans rektor Lars Qvortrup, har en tidigare sparplan ändrats. Enligt den skulle hela biblioteket stängas, nu stängs "bara" det fysiska biblioteket. Av fyra bibliotekarier blir en enda kvar som ska arbeta med "Fremtidens digitale, forskningsbaserede studiebibliotek", som det heter.

Den fysiska utlåningen vid Danmarks Biblioteksskoles bibliotek har sjunkit från 23 000 volymer år 2001 till 8 500 volymer 2006. Samtidigt har antalet nerladdningar ökat.

Biblioteksskolans rektor slutar efter bara nio månader. Under de månaderna har han strukturerat om utbildningen och startat nya forskningsprogram och akademiska projekt. I en intervju i Bibliotekspressen förnekar Lars Qvortrup ett samband mellan sin uppsägning och nedskärningarna eller att det skulle ha funnits något motstånd bland lärarna. Han har nu blivit dekan vid Danmarks Paedagogiske Universitet i Århus.

(Bibliotekspressen 2007:18)

FRANKRIKE

BIBLIOTEK SATT I BRAND

Louis-Jouvet-biblioteket i Paris förort Villiers-le-Bel sattes i brand natten mellan 26 och 27 november vid de våldsamma upploppen där. I det invandrartäta området med hög arbetslöshet och social oro har gäng av unga män och pojkar bränt bilar, kastat sten, skjutit, attackerat polis och dessutom bränt byggnader, däribland biblioteket och skolan

Louis-Jouvet. Förödelsen blev total.

Biblioteket var det mest besökta i förorten, både av barn och vuxna. Utlåningen var ungefär 30 000 böcker om året. "Jag och min personal är omskakade och ledsna. Vi har lagt ner mycket arbete på relationerna med invånarna och så på en enda natt har denna offentliga tjänst fullständigt försvunnit", säger den biblioteksansvariga Isabelle Walet.

(www.livreshebdo.fr, m.fl.)

MEXICO

MEXICO FÅR PRESIDENTBIBLIOTEK

Mexicos tidigare president Vicente Fox bygger landets första presidentbibliotek på sin broccolifarm i den lilla staden San Cristobal. Inspirationen kommer från de tolv presidentbibliotek som finns i USA, och förebilden är president Clintons bibliotek. Det med en privat fond finansierade Vicente Fox Center kommer att innehålla 4,5 miljoner presidentdokument och 15 000 timmars video från expresidentens sex år vid makten. I planerna finns också ett center för forskning om demokratiska experiment i Mexico och övriga världen, och dessutom en konferensplats.

Biblioteket planeras öppna den 2 juli 2008, samma dag som Fox en gång valdes till president. Det finns enligt uppgift ingen tradition i Mexico på att spara en presidents alla dokument och brev. Fox har lovat att inte ta bort kontroversiellt material. Det nya presidentbiblioteket i det politiskt kluvna Mexico väcker både entusiasm och kritik.

(www.banderanews.com, m.fl.)

NYA ZEELAND

ÄR BIBLIOTEKARIER VÄLKÄDDA?

En i Nya Zeeland känd kläddesigner, Paula Ryan, har retat gallfebern på bibliotekarier i

staden Christchurch. Orsaken var ett framträdande vid en konferens i Rotorua, anordnad av Library and Information Association of New Zealand Aotearoa. Paula Ryan var inbjuden för att leda en "style workshop". Redan presentationen inför konferensen väckte ont blod. "Bibliotekarier som yrkeskår har en mycket konservativ och föråldrad image: om vi vill förändra vår profession så måste vi börja med att förändra oss själva". Bibliotekarierna vid Christchurch stadsbibliotek protesterade skämtsamt med att på Internet lägga ut bilder på sig själva, klädda i de blomliga skyddsrockar som användes på 1960-talet. Bibliotekarier vid Nya Zeelands nationalbibliotek har bidragit genom att lägga ut bilder av personalen posande i fashionabla kläder. Debatten har sedan fortsatt och media har hakat på och ytterligare retat lättsårade bibliotekarier genom sina fördomar.

(www.lianza.org.nz,
<http://mcgovernonline.blogspot.com>, m.fl.)

USA

NYTT LJUS PÅ HISTORIEN?

Ungefär 122 800 sidor dokument från Nixons presidenttid som tidigare inte varit offentliga kommer att överföras till Richard Nixon Presidential Library från National Archives and Record (NARA) och släppas fria för historisk forskning.

Bland innehållet finns dokument om USA:s politik gentemot Saudiarabien, Egypten, Sovjetunionen och kurderna. Annat hett stoff är dokument om Vietnamkriget, om åtgärder mot terroristorganisationen Svarta september, CIA's "Presidential Daily Brief", och om USA:s aktiviteter i Chile.

Efter decennier av konflikter med familjen Nixon kontrolleras sedan juli 2007 Richard Nixon Presidential Library, i likhet med övriga presidentbibliotek, av NARA.

Tidigare har biblioteket enbart haft material från tiden före och efter Nixons presidenttid. Efterhand ska totalt mer än 42 miljoner sidor dokument föras över till Richard Nixon Presidential Library. Ett litet urval dokument läggs ut på bibliotekets webbplats.

(www.nixonlibrary.gov, www.ala.org)

STÄNDIGT DENNE HARRY POTTER!

En webbsida uppmuntras, men ingen bok! Skolbibliotekariern Steve Vander Ark har sedan år 2000 arbetat med sitt "Harry Potter Lexicon", som är fritt tillgängligt på webben. Webbplatsen får årligen 25 miljoner besökare, därför är det inte märkligt att han nu vill göra en tryckt upplaga på 412 sidor för att få betalt för sin mångåriga möda. Författaren J K Rowling gav själv honom en "Fan Site Award" 2004 och har skrivit mycket uppskattande om honom på sin hemsida. Nu har välviljan tagit slut. Steve Vander Arks förlag RDR Books i Michigan, har nu stämts inför domstol för intrång i upphovsrätten med krav att inte ge ut någon tryckt upplaga. Märkligt nog har ingen begäran gjorts om att stänga webbsidan. J K Rowling ska nu själv publicera egna böcker kring Harry Potter-serien och ge vinsten till välgörande ändamål, uppger Rowlings förlag Warner Brothers Entertainment.

Fallet är principiellt intressant. Hur omfattande är upphovsrätten? Kan man inte ge ut lexikon eller andra arbeten som rör en litterär person eller ett verk?

Steve Vander Ark har som Harry Potter-expert skrivit essäer och hållit inledningsanföranden vid konferenser i ämnet och sägs ha byggt en bro mellan fanklubbar och den akademiska världen. Han har sagt upp sig från sitt skolbibliotek för att bli arbetad med en ny bok relaterad till Harry Potter-fenomenet. Möjligen var det förhastat.

(www.ala.org)

INTERNATIONELLT

BOBCATSSS I ZADAR

Bobcatss är som bekant ett samarbete mellan några biblioteksskolor i Europa. Vid starten år 1993 var de nio, numera är de nitton i nätverket. Avsikten med Bobcatss är att skapa kontakt mellan lärare, forskare och framför allt mellan studerande i de olika länderna. De studerande får på detta sätt en unik möjlighet att knyta internationella kontakter och dessutom praktisk erfarenhet av internationella sammanhang under studietiden. Årliga symposier planeras av biblioteksstuderande i samarbete mellan universitet i västra och östra Europa. I år är det Humboldt-Universität i Berlin, Osijek-universitetet, Fachhochschule Potsdam och Zadar-universitetet.

Bobcatss symposium i februari 2008 har som tema "Providing Access to Information to Everyman" och äger rum i Zadar i Kroatien. Sociala, politiska och tekniska aspekter behandlas.

(www.bobcatss2008.org, BuB Forum Bibliothek und Information 2007:11/12)

NYHET!

Terminalbord/
sökstation

EXUS

Besök vår
hemsida!

www.innorent.se

Arkitekter Design Inredningar

Tel. 046-524 41

Inblick Christer Hermansson Mannen med Strängnäseposet eller det är jag som är kulturchef!

JAG VILL TALA med chefen, sa en man vid lånedisken. G-B pekade på mig, jag befann mig bakom informationsdisken och reste mig från kontorsstolen och gick ut från den skyddade zonen för att möta mannen som nu kom gående emot mig.

Mannen, han hade väldiga utstående näshår som påminde mig om min farmors slingriga klängväxter som hon hade i sitt kök och vardagsrum på gården i Vallentuna ända fram till sin död 1978, presenterade sig som en före detta lärare.

Jag undrade vad han hade för ärende.

Han sa att han hade ett problem.

Jag tolkade situationen som att han faktiskt ägde ett problem som han ville diskutera. Det gjorde mig faktiskt väldigt förtämad.

Tror du, sa jag, att det finns människor helt utan problem?

Tror du verkligen det?

Nej, men jag har kommit hit för att lösa ett specifikt problem, sa mannen.

Han berättade att han i många år levt ensam, hans fru hade nyligen dött efter ha varit sjuk i flera år, och han hade ända sedan han gick på gymnasiet i Strängnäs skrivit på en episk dikt som handlade om lärdomsstaden Strängnäs. Ville jag möjligen läsa den?

Jag tänkte först att mannen var i behov av empati: han ville bli sedd och bekräftad, han ville bli omtyckt och han ville framför allt att jag skulle uppskatta och berömma hans egenhändigt och mödosamt komponerade dikt. Kanske trodde han också att jag hade goda förlagskontakter eftersom jag är verksam som författare. Kanske ville han bli kontrakterad på något förlag som jag hade publicerat mina böcker på?

Jag vet verkligen inte om jag är rätt man att bedöma din dikt, sa jag. Inte för att jag inte kan läsa den och ge dig ett omdöme. För många år sedan recenserade jag poesi i en av Sveriges största morgontidningar. Men efter

ett antal år så lämnade poesin mig. Jag hade inget mer att säga om diktsamlingarna som jag fick hem med posten. Till slut betydde inte orden någonting för mig. Jag var färdig med poesin. Vi gjorde ett ömsesidigt slut. Det var en lycklig överenskommelse.

Mannen med de väldigt utstående näshåren började plötsligt gråta. Jag insåg att han var ledsen och föreslog genast att vi skulle gå till caféet, jag lovade att bjuda på kaffe och valfri godsak, tjejrerna i fiket har alltid något gott och sött att erbjuda.

Tillsammans gick vi till caféet och han undrade om jag kunde bära hans relativt tunga manus. Jag sa att det inte var min uppgift och då blev mannen aggressiv och gick till handling. Han slog mig rakt på näsan. Jag kände en domnande känsla och att blodet rann ner på min haka.

Varför gjorde du så? Jag är ändå kulturchef här. Jag har en lång universitetsutbildning och fortfarande stora studieskulder. Du respekterar inte mig.

Du vill fortfarande inte läsa min episka dikt om Strängnäs, sa mannen.

Nej, jag ska polisanmäla dig, sa jag.

Varför det, sa han, det här är ett bibliotek.

Nej, sa jag, det här Multeum: ett kulturhus med bibliotek, museum och utställningshall och en massa andra saker. Glöm aldrig det, sa jag.

Du har inte varit chef så länge, sa mannen.

Jag har varit kulturchef tillräckligt länge för att jag inte ska acceptera att få stryk på min egen arbetsplats, sa jag. Vad sa du att du hette igen? Jag ska polisanmäla dig.

Det kunde ha blivit en poesianmälan istället för en polisanmälan om du bara velat läsa min långa lärdomsdikt. Jag heter Göran Sonnevi.

Göran Sonnevi, sa jag. Heter du verkligen Göran Sonnevi?

Då insåg jag att han ljög.

CHRISTER HERMANSSON

kulturchef i Strängnäs

Nominera mera till branschpriserna!

SVENSK BIBLIOTEKSFÖRENING har flera priser och DIK-förbundet delar sedan 1986 årligen ut priset Årets bibliotek. Som medlem i juryn till Greta Renborgs pris som Svensk Biblioteksforening delat ut sedan 1987 vet jag hur svårt det är att få in nomineringar varje år. Kan man få in fyra, fem nomineringar är det en stilla nåd att bedja om. Kollegerna i branschen är snåla med att lyfta fram goda exempel och nominera varandra till biblioteksvärldens utmärkelser och priser.

På DIK har man samma problem när det gäller utmärkelsen Årets bibliotek. Det är en tävling öppen för alla slags bibliotek och från juryns sida välkomnar man anmälningar från hela bibliotekssverige. Särskilt vikt lägger juryn vid kriterier som användarvänlighet, organisation, stabilitet, kreativitet, utveckling, bestånd, förankring i lokalsamhälle eller bland kunder/användare och personalens trivsel och möjligheter till kompetensutveckling. Varje år nomineras tre bibliotek.

2007 var det Karolinska institutets universitetsbibliotek som fick ta emot äran, ett stipendium på 20 000 kronor och ett konstverk vid en ceremoni på Bok & Biblioteksmässan i Göteborg. 2006 gick priset till Nordiska Afrikainstitutets bibliotek. Nu ser juryn fram mot anmälningar till Årets Bibliotek 2008. Dessa ska vara juryn tillhanda senast den 29 februari (dik.se/AretsBibliotek).

Redan nu kan man också börja fundera över vilket bibliotek som särskilt utmärkt sig med god marknadsföring och som arbetar i Greta Renborgs anda. Enligt stadgarna ska marknadsföringen gälla bibliotek av olika typer. Den skall vara planerad genom att medvetet rikta sig till utvalda målgrupper. Marknadsföringen kan vara riktad utåt till olika grupper i omvärlden men även riktas inåt till anställda, kommunala förtroendemän och andra ansvariga. Nu vill vi ha riktigt många nomineringar och det före 1 mars 2008. Nomineringarna med åtföljande motivering skickas till Svensk Biblioteksforenings kansli, info@biblioteksforeningen.org eller snigelpostadress Svensk Biblioteksforening, Box 70380, 107 24 Stockholm. Kom igen!!!

HZ

Digitalt bibliotek på flera språk

DET EUROPEISKA digitala biblioteket, EDL, får en allt mer fast form. Europas kulturarv kommer också att presenteras på flera språk.

En stiftelse har bildats bestående av de kulturarvsinstitutioner som deltar i projektet med att bygga upp ett gemensamt digitalt bibliotek. Viviane Reding, EU-kommissionär för media- och informationsfrågor har fått stadgarna för den nybildade stiftelsen. Bildandet av stiftelsen är ett viktigt steg mot EDL-biblioteket som ska vara förverkligat till år 2010. Förra hösten presenterade EU-kommissionären Viviane Reding sitt initiativ "i2010: digital libraries" till stöd för utvecklingen av det så kallade Europeiska Digitala Biblioteket. När EDL-biblioteket står färdigt ska det vara en gemensam flerspråkig ingång till det europeiska kulturarvet så som det bevaras i arkiv, bibliotek och museer. Målet är att minst två miljoner digitala dokument ska vara tillgängliga före utgången av 2008 och det tredubbla antalet innan slutet av 2010. Arbetet med det digitala biblioteket leds från det holländska nationalbiblioteket. Från svenskt håll deltar KB i några delprojekt. Kungl. biblioteket är en så kallad Country Member i det nätverk som bildar stommen i projektet. Även ABM-centrum i Sverige deltar i projektet.

ÅE

Direktreklam i låneböcker

DE SOM LÅNAR BÖCKER på biblioteken i Essex, Somerset, Bromley, Leeds och Southend kommer snart att få med sig ett bokmärke i form av en reklamflyer. Tanken bakom direktreklam i låneböcker är att öka bibliotekens inköpsbudget. Reklamföretaget Jackson Howse räknar med att distribuera en halv miljon flyers (små reklamblad) i månaden och företagets direktör Mark Jackson säger till tidningen The Guardian att han är väldigt stolt över att ha kommit på denna nya kanal för direktreklam. Han räknar kyligt med ett nationellt genomslag för sin marknadsföringsidé. Biblioteken som nappat på idén beräknas tjäna omkring 131 000 kronor.

ÅE

Biblioteksrådet tycker till

BJÖRKSÄTRA bibliotek i Sandvikens kommun är ett integrerat folk- och skolbibliotek i ett område med många barn. Sedan två år har biblioteket ett biblioteksråd där de läshungliga bokslukarna kan tycka till om biblioteket. Det är en flytande grupp som består av elever, lika många killar som tjejer, från mellanstadiet i Björksätraskolan och högstadiet i Söderskolan som vill vara med och påverka hur just deras bibliotek ska se ut och fungera. Några av representanterna är mer engagerade än andra. Bibliotekarien Eva Norrbelius Coleman som tog initiativet med ett biblioteksråd anser att det är bra att det inte är så hårt styrt med möten på fasta tider och protokoll. Både personalen och eleverna kan även nå varandra via skolans intranät. Huvudsaken är att barnen får vara med och påverka genom att framföra sina idéer.

– Överlag är det väl så att barnen vill att det ska hända mycket på biblioteket. Det är viktigt att barnen får se att vi förverkligar deras idéer så att de inte tappar tron på oss.

Eva Norrbelius Coleman, med ett yrkesförflutet i bokhandeln, är en relativt nyutexaminerad bibliotekarie som har jobbat på bibliotek i tre år.

– Kanske det har bidragit till att jag kan se med andra ögon hur man kan försöka förenkla för användarna. Att vi är ett litet bibliotek är också en fördel eftersom det naturligtvis är enklare att experimentera då.

Rent konkret handlar det om att biblioteket där Eva och hennes kollega arbetar, förändras utifrån barnens önsknings.

– Vi förundras verkligen över barnens entusiasm och energi! De är så hungriga med massor av bra idéer och åsikter av typen: *Varför kan inte bibblan ha en blinkande neonskylt vid entrén? Om det inte ser roligt ut utanför så vill man ju inte gå in.* Vilket ju är helt logiskt, menar bibliotekarien Eva Norrbelius Coleman.

Det ska vara mysigt och inbjudande på bibblan helt enkelt. Och det ska vara lätt att hitta rätt bok! Biblioteket använder sig mycket av symboler, exempelvis pandan, för naturböcker och planeter och stjärnor för böcker om rymden. På barnens begäran har man förändrat hyllsystemet för att förenkla för dem. Det kom mängder av klagomål från barnen om att det var svårt att hitta de böcker man sökte. Numera är ungdomsböckerna placerade efter genrer som *kärlek, spökböcker, humor, deckare, hästböcker* etc.

– Det fungerar alldeles utmärkt och vi har definitivt ökat våra utlån genom detta. På de

FOTO: EVA NORRBELIUS COLEMAN

Gustaf Friberg, Adnan Mahmutovic och Almir Kalendrovic i Björksätraskolan är med och tycker till i biblioteksrådet.

tätt packade hyllorna står A–Ö-böckerna orörda, berättar Eva Norrbelius Coleman.

Övrig personal på skolan hjälper efter bästa förmåga till med att göra biblioteksmiljön inbjudande. Man har också haft stor hjälp av en scenograf som arbetar på huvudbiblioteket och som varit med om att utforma miljön.

Lagom till att JK Rowlings nya bok gavs ut anordnade biblioteket en Harry Potter-vecka.

ÅE

Äldre svenskar flitiga "surfare"

SVENSKEN I ALLA åldrar är Europas främsta Internetanvändare. Nio av tio personer mellan 55 och 65 år använder sig av Internet vilket skiljer sig mot de övriga EU-länderna, enligt World Internet Institute. Inom hela EU använder mer än varannan invånare mellan 16–24 år Internet men det är bara i Sverige som de äldre använder Internet lika flitigt. I Grekland är det bara tre procent av dem över 55 år som använder Internet lika mycket.

Nästan sju av tio svenskar använder Internet minst en gång i veckan, 90 procent av befolkningen har tillgång till nätet och åtta av tio har uppkoppling hemma. Bara 16 procent av EU:s Internetanvändare fildelar, enligt rapporten.

ÅE

Vardagsrummet vann Framtidens bibliotek

DET ÄR ONEKLIGEN så att alla bibliotek numera ska sträva efter att vara vardagsrum.

Högskolebiblioteket i Jönköping bjöd in studenter på magisterprogrammet i "Byggnadsutformning och Arkitektur" och magisterprogrammet i "Teknisk Design" vid Tekniska Högskolan i Jönköping till en idéävling om utformningen av det framtida Högskolebiblioteket i Jönköping. 22 studenter i fem grupper arbetade med tävlingsuppgiften. Den gick ut på att förutsättningslöst se över hur biblioteksmiljön på ett bättre sätt kan anpassas till de förändringar som skett i avseende på mediaformer, teknik och användarbeteenden och utifrån de olika kundgruppernas (studenter, forskare/lärare) behov och önskemål skapa ett attraktivt biblioteksrum.

Hur kan bibliotekets rum användas och vilka nya funktioner inrymmas? Hur kan nuvarande utbud och funktioner framhävas och hur kan nyttan ökas och synliggöras? var frågor som skulle besvaras av de tävlande studenterna.

Fem förslag presenterades i form av skisser och modeller som ställdes ut på biblioteket. I slutet av november avgjordes tävlingen.

Detalj ur det vinnande bidraget till tävlingen om det framtida Jönköpings bibliotek.

Det vinnande bidraget blev "Vardagsrum – rum för trivsel och utveckling" och det var fyra magisterstudenter från Jönköpings Tekniska Högskola som hade skissat på det vinnande förslaget.

Juryns motivering: "Ett väl genomtänkt förslag, som med tydliga och starka grepp skapar ett futuristiskt, mänskligt bibliotek

där man gärna vill stiga in. På ett övertygande sätt sammanförs bibliotekets olika byggnadsdelar till en väl fungerande helhet. Välkommen till ditt nya vardagsrum!"

Vinnarna tilldelades ett stipendium på 5 000 kronor.

HZ

Det finns de bibliotekschefer som tycker att det är en självklarhet att alla medarbetare på biblioteket ska ha ett eget exemplar av BBL. Vad tycker du?

För prenumeration ring 08-545 132 38 eller skicka e-post info@biblioteksforeningen.org

X-ref Bibliotekssystem

Ver 4 är .NET- och SQL-baserat
Centraldrift möjlig
Gratis Installation • Gratis Inköp
Humana underhållspriser
www.x-ref.se

Sverigebiblioteket – för bredare samverkan

ETT NATIONELLT bibliotekssamråd för samarbete och utveckling inom svenskt biblioteksväsende är på väg att bildas under namnet Sverigebiblioteket. Enligt Mats Hansson på Kulturrådet är initiativet frukten av samtal som förts mellan Kungl. biblioteket och Kulturrådet och syftet är att förbättra och utveckla servicen till alla biblioteksanvändare. Sverigebiblioteket ska ersätta det samarbete som har funnits inom ramen för NABIS (Nationella bibliotek i samverkan) men med den skillnaden att fler aktörer väntas ingå. NABIS var fram till 2006 ett samarbetsorgan mellan Kulturrådet och KB och rådgivande i frågor av gemensamt intresse för folkbibliotek och forskningsbibliotek. I NABIS ingick två representanter från folkbiblioteket som utsågs av Kulturrådet och två representanter från forskningsbiblioteken som utsågs av KB.

När NABIS nu ska ersättas av Sverigebiblioteket kommer Kulturrådet inledningsvis att stå för värdskapet och då vill man ha en

bredare bas med fler aktörer. Till ett första möte som hölls i början av december bjöds representanter från tolv organisationer och verksamheter in: NSHU, CFL (Centrum för flexibelt lärande), KB, Kulturrådet, TPB, regionbiblioteken, folkbiblioteken, högskolebiblioteken, specialbiblioteken, Svensk Biblioteksforening, SHUF samt SFIS in för att diskutera formerna för samverkan.

– Med fler aktörer i en nationell samverkan för utveckling och förbättring av svenska bibliotek vill vi diskutera och pröva vad vi faktiskt kan göra tillsammans för våra gemensamma användare, säger Mats Hansson och nämner bibliotekens webbtjänster som ett exempel på frågor som man kan diskutera samarbete kring.

Planer finns på en gemensam arena för Sverigebiblioteket på webben där man tex samlar de bibliotekstjänster som finns tillgängliga på Internet och erbjuder dem till bibliotek, studerande och allmänhet.

HZ

Helsingborgs bibliotek uppskattat

BRA SERVICE OCH personligt bemötande och därtill är öppettiderna på biblioteket mycket bra eller bra. Det tycker de helsingborgare som deltagit i en kulturundersökning som även innefattat en utvärdering av den kulturcheck som sedan 2004 årligen delas ut till alla hushåll i kommunen. Kulturchecken har gett fri entré eller rabatt till en rad kulturinstitutioner. När det gäller biblioteket innehöll checken en möjlighet att låna upp till fyra DVD-filmer kostnadsfritt. Bakom enkäten och utvärderingen står kulturnämnden i Helsingborg.

Det är för fjärde året i rad som Kulturchecken delas ut till hushållen i Helsingborg. Över 60 000 checkar har delats ut och i år löstes 3 981 in vilket innebär att drygt 7 000 vuxna utnyttjade erbjudandet och cirka 900 barn följde med. Förra året löstes cirka 3 400 checkar in.

I samband med distributionen av kulturchecken genomfördes tusen telefonintervjuer bland ett slumpmässigt urval av kommuninvånare i ålder 18–74 år. Undersökningen gav bl.a. vid handen att drygt hälften av helsingborgarna upplever att de deltar i kulturlivet och en andel på 43 % upplever betygsätter stadens samlade kulturutbud som bra eller mycket bra. Biblioteket var den institution som fick bäst omdömen avseende service och personligt bemötande, detsamma gäller öppettider samt tillgänglighet för rörelsehindrade. Den institution där de flesta kulturcheckar löstes in var Dunkers kulturhus (33,6%) att jämföra med Helsingborgs bibliotek där endast 4,5 % av checkarna löstes in. Symfoniorkestern hade marginellt fler inlösen 4,7 %. Men biblioteket låg inte på något sätt sist bland kulturinstitutionerna. På flera av museerna var andelen inlösen inte mer än 0,5 %.

HZ

Läsprojekt i Malmö vann

MALMÖ STADSBIBLIOTEKS projekt LÄS! vann priset Swedish Arts and Business Awards 2007 i klassen "Corporate social responsibility". Det lässtimulerande projektet som finansieras av Sparbanksstiftelsen i Skåne riktar sig till alla elever i årskurs 2 och 5 i Malmö. Det har bl.a. utmynnat i en gemensamt skriven deckare och en teaterföreställning: "Konrad och Milous hemliga uppdrag". I nästa del av projektet, "Fjärilar, fantomer och fotboll", kommer faktaboken att vara i fokus. Ambitionen bakom det treåriga projektet LÄS! är att grundlägga ett intresse för litteratur och eget skrivande bland barn.

Det är organisationen Kultur och näringsliv som står bakom Swedish Arts and Business Awards som vill uppmärksamma lyckosamma samarbetsprojekt mellan kultur och näringsliv. Priser delas ut i fem kategorier och vinnaren korades vid en ceremoni på Vasamuseet i Stockholm den 26 november.

Stadsbibliotekets projekt var nominerat tillsammans med nio andra projekt. Juryns motivering: "Med en imponerande bredd och ambition ger sig Malmö stadsbibliotek i kast med uppgiften att ge litteraturen en större plats, både i skolan och på fritiden, hos våra blivande kulturskapare och framtida kulturkonsumenter – barnen. Ett projekt som hade varit ogenomförbart utan en ekonomiskt stark samarbetspartner att dela ambitionen med".

HZ

Kursusprogram
Forår 2008
Danmarks Biblioteksskole

Kom på efteruddannelse i Danmark

Det nyeste Kursuskatalog fra Kursus- og Konsulentafdelingen på Danmarks Biblioteksskole er udkommet med mere end 80 spændende og aktuelle efteruddannelsesstilbud.

Kursister fra Sverige er velkomne til at tilmelde sig og deltage på kurserne.

Download: <http://www.db.dk/kon/f08.pdf>
Læs online: <http://www.db.dk/kon>

Det er også muligt at rekvirere og tilpasse kurser fra katalogen til afholdelse lokalt i Sverige.

Ring og hør nærmere.

Kursus- Konsulentafdelingen,
Danmarks Biblioteksskole
Birketinget 6
2300 København S
T: +45 3258 6066 E: konsulent@db.dk

KB-medarbetare får pris

MATS LINDQUIST, Kungl. biblioteket, har fått utmärkelsen The Tony Kent Strix Award 2007. Han får utmärkelsen för sin nyckelroll i uppbyggnaden och utvecklingen av informationstjänster och då särskilt för sitt arbete med affärsutveckling av Paralog AB och söksystemet TRIP. Man vill också uppmärksamma hans mångåriga insatser för informationssökning i allmänhet. Mats Lindquist är docent och 1:e handläggare på KB:s avdelning för Nationell samverkan.

Strix-priset, som sponsras av Journal of Information Science, är uppkallat efter Dr Tony Kent, Institute of Information Scientists, som dog 1997. Han gjorde betydande insatser för utvecklingen av informationsvetenskap och informationstjänster både i Storbritannien och internationellt – särskilt inom ämnet kemi.

Strix-priset, som består av ära, diplom och en statyett, delades ut vid en konferens i London den 6 december.

HZ

RULLE ÅKSTOL

Funktionell och ergonomisk hjälprea.

BISON

Högelian Station, Årjäng.
Telefon: 0573/510 10. Fax: 0573/510 15.
www.bison.se

Fri musik

SOPRANEN BARBARA HENDRICKS har inspirerats av den brittiska rockgruppen Radiohead och låter publiken bestämma priset på hennes kommande album. Hennes senaste skiva "Endless Pleasure" innehåller arior av Händel och Purcell och kommer att finnas tillgänglig för nedladdning från hennes eget (hon är ägaren) skivbolags hemsida till det pris köparen själv vill ge, uppger nyhetsbyrån AFP. Radiohead är de första stora världsartisterna som låter sina fans få bestämma priset på bandets nya album "In rainbows". När albumet släpptes kunde de som inte ville betala någonting få albumet gratis om de registrerade sig som nedladdare. Enligt vissa uppgifter sägs 1,2 miljoner människor ha hämtat albumet på webbsidan samtidigt som en halv miljon ska ha laddat ned den på illegala fildelningsnätverk av gammal vana. En oro finns nu att skivbolagens förändringsbenägenhet vad gäller alternativa betalnings- och distributionsmöjligheter minskar. Enligt analysföretaget Comscore ska en tredjedel av dem som laddade ned Radioheads album ha betalat för musiken. Cirka 40 kronor nämns som ett medelpris så några miljoner har det blivit i kassan. Radiohead själva har avböjt att kommentera prisuppgifterna men hävdar att Comscore har fel.

Vad de stora traditionella skivbolagsjättarna gör vet musikalskarna redan. Intet nytt på den fronten.

ÅE

Stöd till ökad tillgänglighet

SAMMANLAGT 13 projekt inom biblioteks- och scenkonstområdet har fått ta del av Kulturrådets stöd på totalt 4,2 miljoner kronor – pengar som ska öka de funktionshindrades tillgång till kultur.

Bland annat stöds projekt som satsar på att utveckla teknik och metodik men även de som satsar på samarbeten. Länsbiblioteket i Västerbotten får 600 000 kronor i stöd för projektet Audioindex – det talande biblioteket, som gör det möjligt för personer med olika funktionshinder att söka i bibliotekets utbud. Länsbiblioteket i Västerbotten får 300 000 kronor för projektet SPUNK – läslust med barn i särskolan. Regionbibliotek Västra Götaland får 442 000 kr för projektet ILLER – tidningen för unga synskadade och Sveriges Dövas Riksförbund får 200 000 kr för att skapa en dvd-skiva med teckenspråkspoesi. Örebro stadsbibliotek får 460 000 kr till Resursbibliotek för döva och Regionbibliotek Stockholm får 1 153 000 kronor som stöd för Talboken på väg till barn och unga. Projektet Växa genom kultur som anordnas av Jämtlands läns bibliotek får 50 000 kronor. Även Smålands Musik och Teater får stöd för musikteaterprojekt för och med ungdomar med autism. Teater Västernorrland får stöd för att utveckla ett portabelt system för syn- och teckentolkning för att fler ska kunna ta del av föreställningarna.

Övriga projekt som får stöd har fokus på byggnader och miljö, informationsinsatser och att utveckla samverkansformer mellan handikapp- och kulturområdet.

ÅE

Nytt forum för informationskompetens

I BÖRJAN AV oktober, vid ett möte i Madrid, bildades European Forum for Information Literacy (EFIL). På mötet fanns deltagare från 13 länder och från UNESCO samt National Forum on Information Literacy (NFIL). Ambitionen är att bli en paraplyorganisation för informationskompetens i Europa och initiativet är en regional uppföljning av ett expertmöte i Alexandria som hölls för två år sedan.

Vid mötet i början av oktober fanns representanter från grupper inom Economic Development, Education and Learning, Governance and Citizenship, Health and Human Services samt bibliotek och informationsvetenskap.

Representant från Sverige var Christina Tovoté, Stockholms universitetsbibliotek.

Enligt henne planeras aktiviteter som "training the trainers- workshops" i samarbete med UNESCO och informations- och lobbyverksamhet dels gentemot EU, dels nationellt inom varje land.

EFIL har en webbplats, <http://cf.hum.uva.nl/akb/efil/> med en diskussionslista efil@nic.surfnet.nl som administreras från universitetet i Amsterdam.

HZ

Umeå igen

FOTO: ANNA-KARIN DRUGGE

OM UMEÅREGIONENS projekt Bibliotek 2007 har vi skrivit tidigare och att de prisbelönats för sin satsning med det prestigefyllda European Public Award har vi också nämnt. Men inte att projektet nu tagit ett ytterligare steg i och med öppningen av en första version av det virtuella Vardagsrummet – en bibliotekssamfund där regionens bibliotek bjuder in användarna att vara med och påverka innehållet på webbplatsen minabibliotek.se.

I det virtuella Vardagsrummet kan låntagarna göra det mesta av det som görs i andra communities som Facebook och Lunarstorm. Man kan få tillgång till egna sidor, interagera med andra medlemmar, delta i diskussioner och starta och gå med i intressegrupper. Men till skillnad från andra nätgemenskaper är bibliotekets Vardagsrum kopplat till bibliotekets katalog. Så förutom att ”leka” kan man sköta sina boklån, läsa boktips och sätta betyg och etiketter på såväl böcker som filmer och skivor. Ambitionen är att skapa en ”lustfylld känsla kring litteratur och kultur”, enligt Jenny Eklund, huvudredaktör för minabibliotek.se.

Det var kulturnämnden i Umeå kommun som 2005 tog initiativet till det virtuella Vardagsrummet. Man gav biblioteket i uppdrag att skapa ett e-bibliotek där det virtuella mötet och interaktivitet skulle vara en viktig del.

Allt det här låter jättebra och går man in på Vardagsrummet (<http://www.minabibliotek.se/default.aspx?id=1782>) ser det också bra ut, kanske lite beige men det är ju en första version. Men varför i all världen har man döpt det till Vardagsrummet? Vardagsrum är sånt man har hemma, inte i cyberrymden och knappast i offentligheten IRL... Någon måtta får det väl ändå vara på intimiseringen av offentliga rum. Eller?

HZ

Grattis Oline Stig

OLINE STIG, författare och 2:a vice ordförande i Författarförbundets styrelse samt 2:a vice ordförande i Författarförbundets Biblioteksråd, har tilldelats Tidningen Vi:s litteraturpris 2007.

Hon får priset för att ”hon utvecklar den samtida svenska novellen mot överraskning och genuint berättande och för att hon med värme för människorna visar på vardagens bråddjup.”

Kriterierna för att få priset är bland annat att författaren ska ha skrivit två till tre böcker samt att det ska vara ett författarskap i uppåtgående som belönas. Oline Stig har skrivit tre novellsamlingar – den första kom 1999 – den senaste *Den andra himlen* utkom i våras. Och det är också den som juryn anser visar tydliga tecken på ett författarskap i uppåtgående. Juryn har bestått av Nina Solomin, Anneli Rogeman (båda från Tidningen Vi) samt författarna Göran Hägg och Anna-Karin Palm.

Det är för sextionde året som Tidningen Vi:s litteraturpris delas ut. Förra året gick priset till Jonas Hassan Khemiri. Bland tidigare pristagare återfinns namn som Kerstin Ekman, Kristina Lugn, Sara Lidman och Mikael Niemi.

Priset är äran, ett diplom och en summa om 25 000 kronor. Dessutom, den vinnande författaren exponeras på omslaget av Vi:s

FOTO: LOUISE BILLGERT

decembernummer. Tidningen har en upplaga om nästan 40 000 exemplar.

I samma nummer återfinns fö en större artikel om de svenska folkbiblioteken i förändring. Rubriken är ”Revolution på bibblan!” och rätt mycket handlar det om Bibliotek 2.0. Dieselverkstaden – biblioteket som inget reportage av rang klarar sig utan – är förstås nämnt men även Stockholms stadsbibliotek får vara med på ett hörn.

HZ

Miljoner till läsfrämjande

GODNATTSAGOR i kriminalvården och Barnens bibliotek är några av projekten som får ta del av Kulturrådets 3,6 miljoner kronor till flera läsfrämjande insatser runt om i landet.

Samtliga projekt bygger på bred samverkan och långsiktighet och det är flera läns- och folkbibliotek som ligger bakom dem. Många projekt vänder sig till barn i förskoleåldern. Ambitionen är att insatserna ska levandegöra litteraturen och locka till läsning. Barnens bibliotek får mest, 1,2 miljoner kronor. Ett läsfrämjande projekt i Malmö kallat ”Godnattsagor i kriminalvården” vänder sig till barn till frihetsberövade föräldrar. Även Regionbiblioteket i Skåne, Skellefteå kommun, Kävlinge kommun och Svenska Barnboksinstitutet får bidrag för olika läsfrämjande insatser för små barn. Göteborgs Integrationscenter, Linköpings kommun, Länsbiblioteket i Västerbotten och Malmö stadsbibliotek får stöd för projekt som har ett jämställdhets- eller integrationsperspektiv. I Västerbotten ska man till exempel arbeta med läsning tillsammans med pojkar och män i miljöer där många kulturer möts. Dessutom får projekt i Herrljunga och Norrköpings kommuner, Landstinget i Uppsala och Malmö stadsbibliotek stöd för ytterligare projekt med läsfrämjande innehåll.

ÅE

Förändringar på KB

LISA PETERSEN slutar som chef för LIBRIS för att bli chef för folkbiblioteken i Huddinge. Hon lämnar KB i slutet av januari 2008 och börjar sin nya tjänst i Huddinge senast den 1 mars. Lisa Petersen har varit på LIBRIS i snart åtta år varav fem år i chefsposition. 2003 blev hon biträdande chef, 2005 tillförordnad chef och 2006 ordinarie chef.

– Jag är en person som tycker att det är roligt att pröva nya saker. Åren på LIBRIS har varit roliga och utmanande men har inneburit att driva ganska stora och tunga projekt. Nu har jag gjort det jag har velat göra på LIBRIS, bland annat att förnya katalogen – något som jag har velat göra länge. Det går också bra för LIBRIS – det är många faktorer som sammanfaller som gör att det är ett bra tillfälle att pröva något nytt, säger Lisa Petersen.

En annan orsak är också att hon bor i den kommun som hon nu ska arbeta i.

– Jag vill också utvecklas som chef. Inom ramen för LIBRIS leder jag 22 personer, i Huddinge kommer jag att verka genom en ledningsgrupp, dessutom satsar kommunen mycket på chefsutveckling.

Det är inte så vanligt i branschen att man går från ett forskningsbibliotek till ett folkbibliotek, än mindre att man går från KB till bibliotek i kommunal regi. Lisa Petersen har

ett förflutet på BTJ där hon jobbade mycket mot folkbiblioteken så det känns henne inte främmande.

– Dessutom har jag vikarierat på bokbuss men det är väl sexton år sedan... Jag tycker att folkbiblioteken har viktiga uppgifter. De ska inspirera till kunskapssökande, kulturupplevelser och personlig utveckling, och de ska också finnas till för alla invånare oavsett plånbok, ålder eller utbildning. Det är spännande frågor att arbeta med.

När Lisa Petersen slutar förs avdelningarna LIBRIS och Nationell samverkan samman. Gunilla Herdenberg, idag chef för Nationell samverkan på Kungl. biblioteket, blir ny chef för den sammanslagna avdelningen som börjar fungera från 1 februari 2008.

– Jag tror att det finns mycket att vinna på att föra samman avdelningarna. Gunilla Herdenberg och jag jobbar redan idag väldigt mycket ihop, vi har samma målgrupp och vi delar samma frågor. Om jag hade varit kvar hade vi ändå närmast oss varandra i någon form. När jag nu slutar blir det naturligt att föra samman avdelningarna.

Innan den nya avdelningen sjösätts ska Gunilla Herdenberg tillsammans med medarbetarna ge förslag på hur den nya organisationen kan se ut. Ambitionen med sammanslagningen är att öka kvaliteten och effektivisera.

HZ

Förtydligande

I ARTIKELN Tillfälligt ur funktion i Biblioteksbladet nr 9 beskrivs problemen med Axiells datasystem Libra.se i framför allt Umeå. I artikeln står följande: "Frågan är väl bara vilka alternativ som egentligen existerar. I praktiken finns det inga andra svenska leverantörer att välja på eftersom Bibliotekscentrums Mikromarc framför allt riktar sig till mindre bibliotek."

Dessa rader har Bibliotekscentrum reagerat på eftersom de menar att det är direkt felaktigt.

Bibliotekscentrum understryker att Mikromarc är ett bibliotekssystem som passar alla typer av bibliotek oavsett storlek. Den största Mikromarc-installationen på den svenska marknaden är Talboks- och punktskriftsbiblioteket. I Norge finns det en Mikromarc-installation som innehåller över 8,3 miljoner Marc-poster med över 10 miljoner exemplar. Denna installation hanterar årligen cirka 6,4 miljoner utlån.

– Bibliotekscentrum har under den senaste tiden satsat hårt på att utöka sin marknadsandel på den svenska folkbiblioteksmarknaden. Vi förstår att många folkbibliotek känner sig frustrerade över att folkbiblioteksmarknaden i stort sett domineras av en aktör. Det vill vi ändra på genom att erbjuda ett slagkraftigt alternativ, Mikromarc, säger Marcus Nilsson, VD Bibliotekscentrum Sverige AB.

ÅE

ÅE

Styrelsen kvar på Kulturrådet

STATENS KULTURRÅD förblir en styrelsemyndighet. Det innebär att styrelsen kommer att utgöra myndighetens ledning. Arbetet med att utse de nio ledamöterna pågår. I skrivande stund är det ännu oklart vilka som ska utses till ledamöter i den nya styrelsen. Regeringen har ju beslutat att ta bort styrelserna vid samtliga kulturinstitutioner nästa år. Kritiker menar att det finns risker med att insynen över vad som sker med skattebetalarnas pengar försvinner samtidigt som handlingsfriheten för institutionerna ökar. Trots att styrelserna haft ett begränsat ansvar har det ändå funnits en demokratisk funktion. Dessutom har styrelserna satts samman av olika representanter i branschen.

Syftet med reformen är att ge mer ansvar åt myndigheternas chefer och minska detaljstyrningen. Men man ändrar sig alltså i Kulturrådets fall.

– För närvarande är det oklart om Kulturrådets styrelse får fullt ansvar, säger Rebecka Svensén, informationsansvarig på Kulturrådet.

Däremot införs insynsråd vid exempelvis Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet och Statens konstråd. Insynsrådet ska bistå myndigheten med råd samt utöva insyn men man har inget direkt ansvar. Verkschefen bestämmer helt enkelt. Arbetet med att utse ledamöter i insynsråden pågår.

– Jag ser positivt på de förändringar som nu genomförs, säger kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth i en kommentar. På det här sättet ges myndighetschefen ett tydligt eget ansvar för verksamheten. Att Kulturrådet blir en styrelsemyndighet är en bra lösning som ger både flexibilitet och styrka till myndigheten.

Kulturrådet fördelar varje år ungefär två miljarder kronor till kultur.

filmbiblioteket

- En hemsida för Sveriges bibliotek!

Vi tillönskar alla våra kunder ett Gott Nytt År!

Glöm ej beställa hyrfilmer till kanonpris i vår stora **REA-folder!**

Filmdata AB, Göteborgsvägen 19, 504 35 Borås
Tel: 033-225270 Fax: 033-444466 Mail: bibliotek@filmdata.se

Bästa köpet direkt.

Nu slipper du söka runt och jaga priser.

Gå direkt till www.eurobib.com och klicka in på Bästa Köp!

Vår nya avdelning med noga utvalda kvalitetsprodukter till lägsta tänkbara priser.

Här hittar du specialprodukter för bibliotek, bl.a. bokvagnar, boklådor, CD-väljarfack och DVD-skåp.

Besök oss på momangen!

Biblioteksvaruhuset

Eurobib
www.eurobib.com direct

Biblioteksfolk på turné

IFÖRD SPECIALSYDDA läderbyxor och gitarr ska kulturchefen Christer Hermansson tillsammans med biblioteksassistenten Finn Ljunggren på turné för att sjunga ut om sina bibliotekserfarenheter.

Turnén inleds i januari i samband med utgivningen av Christer Hermanssons kommande bok *Varför har inte fler bibliotekarier läderbyxor?* Föreställningen som de båda gör tillsammans kommer att bjuda på det mesta från den biblioteksrelaterade vardagen. Mångbottnad underhållning utlovas. Det blir även nyskrivet material av sångaren och gitarristen Finn Ljunggren som till vardags jobbar på Lärarhögskolans bibliotek. Enligt honom själv blir det sång på svenska och prat om det mesta, "så det är nog inte omöjligt att det blir en eller annan anekdot från biblioteksgolvet ur en biblioteksassistents perspektiv". På frågan om även han kommer att bära läderbrallor svarar Finn nej.

– Det får räcka att Krille bär ett par.

Den nya boken är en sammanställning av Christer Hermanssons tidigare publicerade texter om bibliotek och bibliotekarier från åren 1989–2007. Christer Hermansson, som kan spela både trummor, munspel och gitarr, har redan tjuvstartat med en spelning i Piteå där ett slags uruppförande av föreställningen gick av stapeln den 13 november på kulturföreningen Ordman. Publiken bjöds på biblioteksvitsar, sånger, högläsning och tävling. Enligt Hermansson själv var det lyckat, "som en stillsam ballad".

Hittills har Hermansson & Ljunggren fått bokningar från några folkbibliotek, universitetsbibliotek och en del regionföreningar. Vid några tillfällen kommer Christer Hermansson även att föreläsa om bibliotekarie-

rollen och folkbibliotekens roll. Han är tjänstledig i januari och februari från sitt ordinarie jobb som kulturchef i Strängnäs för att dra ut på turné.

ÅE

TURNÉPLAN 2008:

Releasefest och turnéstart i Stockholm måndag 28 januari 2008, Umeå, 4 feb, Örebro stadsbibliotek, 6 feb, Sundsvall, 7 feb, Mariehamn, 9 feb, Hemligt gig, Stockholm, 12 feb, Växjö universitet, 13 feb, Sunne, 15 feb, Norrköping, 18 feb, Sala, 19 feb, Eskilstuna stadsbibliotek, 20 feb och Kulturhuset Mälaren, Strängnäs, 20 feb.

Överskott på bibliotekarier

ARBETSTERAPEUT, arkitekt och datavetare hör till de heta yrken man ska välja om man vill ha en framtid på arbetsmarknaden. Farmaceut, dietist och gymnasielärare är ljumma yrken och till de riktigt kalla yrkesvalen hör arkeolog och bibliotekarie.

Det var gratistidningen Metro som listade heta, ljumma och kalla yrken efter det att Saco släppte sin rapport om framtidsutsikterna för akademiker i samband med Saco:s Studentmässor i slutet av november. I rapporten *Framtidsutsikter – Arbetsmarknaden för ett urval akademiker yrken 2012* finns prognoser för hur arbetsmarknaden för ett 90-tal yrken kommer att se ut om fem år. Prognoserna är indelade i tre huvudområden – brist, balans och överskott. Och bibliotekarier – så lyder prognosen – kommer det att finnas ett överskott av 2012. Detta trots att medelåldern idag är hög i yrket. De tjänster som blir vakanta i samband med pensionsavgångarna tillsätts ofta inte på nytt på grund av ekonomiska besparingar. På DIK:s hemsida skriver man att knappt två tredjedelar av bibliotekarieåren kommer att gå i pension innan år 2020. DIK ser ändå inte fullt så mörkt på framtiden. Man framhåller att från hösten 2007 minskade antalet utbildningsplatser något, "vilket gör att arbetsmarknaden ser lite ljusare ut för dem som examineras inom de kommande åren. Klen tröst för dem som inom kort ska ta steget ut på arbetsmarknaden. Idag finns omkring 5 000 yrkesverksamma bibliotekarier i Sverige.

Saco, Sveriges akademikers centralorganisation, består av 24 självständiga fackförbund och yrkesförbund. Totalt samlar Saco 600 000 akademiker som är studenter, forskare, egenföretagare eller anställda. Rapporten i sin helhet kan läsas eller laddas ner på <http://www.saco.se/>

HZ

www.phf.se
Effektiv datafångst för alla områden...

New York calling

TELEFONSAMTAL FRÅN New York. Jan Kallberg ringer från sitt nuvarande hemland. Han är jurist, krönikör och författare till bland annat böcker med titlar som *Faran med att vara normal* och *Bli naturligt smal med 60-tals-metoden*. Han har faktiskt skrivit åtta böcker. Orden forsar fram ur Jans mun. Han har skrivit en roman på 700 sidor med den provocativa titeln *Så sänkte jag Sovjetunionen*. Jan vill provocera, därav titeln. I boken berättas en abstrakt historia om totalitära regimer, deras negativa påverkan på människors moral och hur det leder till att regimen faller. Boken ges ut av Voltaire förlag som ägs och drivs av Kraft&Kultur. Jan Kallberg har kommit på något. Han menar att det traditionella sättet att lansera och sälja böcker på är föråldrat. Därför lanseras hans bok först som e-bok, därefter som pappersbok. Inte tvärtom som det brukar vara. Romanen har skänkts till hundra bibliotek i de tre storstadsregionerna för att erbjuda maximal tillgänglighet, berättar Jan. Recensionsexemplaren av boken skickas till bloggare, inte till tidningarnas kultursidor. Idag är det inte "litterära wannabes" och kritiker som påverkar folk, dvs läsarna, utan de kunniga bloggarna menar Jan. Recensenter kan fortsätta skriva för varandra ändå menar Jan som vill skapa efterfrågan ute hos konsumenterna på nätet. Han pratar så forcerat att jag för ett ögonblick förväxlar honom med en del av de galningar som finns utanför det trygga WTC-huset, där BBL-redaktionen numera huserar. Efter att Jan pratat klart blir jag sittande med mina frågor.

Har Jan besökt det dåvarande Sovjet? Vad han har för relation till Timbro och framför

allt, varför ringer han till Biblioteksbladet om det var på webben bland bloggarna som lanseringen skulle ske? Varför skriver jag om detta?

ÅE

Välsignade bibliotek

Min son är olycklig
för att han aldrig vinner några tävlingar
hans generösa storsysstrar erbjöd sig
att anmäla honom till en amerikansk tävling
i ketchupätning
han gråter ändå
tills han idag överlycklig kom hem från
biblioteket
Jag har vunnit en tävling!
Den viktigaste någonsin:
En sådescell vann kapplöpningen
och befruktade ett ägg
Han slår ut med händerna
i en storslagen gest:
Mamma! Jag blev jag!
(16.4.2007)

Ur Katarina Gäddnäs nya diktsamling Vitbok (Schildts).

En samling daterade dikter från augusti 2006 till augusti 2007. Läs hela över jul!

Föreningsnytt

MATERIAL TILL FÖRENINGSNYTT MAILAS TILL:
pax@biblioteksforeningen.org

Vårens konferenser

Informationen anfaller!

11-12 mars, Umeå

Nationell konferens i Umeå om informationsflöden i en föränderlig värld. Konferensen presenterar en kritisk överblick över de senaste lösningarna för att sprida information, elektroniskt och digitalt. Inom biblioteksområdet står vi inför flera vägval, som alla lovar ökad tillgänglighet för våra kunder. Vilka ska vi satsa på och vilka ska vi lägga åt sidan??

Arr: Bibliotek 24, Länsbiblioteket i Västerbotten, Informations- och lånecentralen Umeå, Umeå universitetsbibliotek, Svensk Biblioteksforening och Regionforening Västerbotten

Information och anmälan på vår hemsida, www.biblioteksforeningen.org

Bibliotek i rörelse - Biblioteksdagarna 2008 och Nordisk Bokbussfestival

14-16 maj, Luleå

Programmet presenteras i januari på vår hemsida, www.biblioteksforeningen.org

Information och anmälan på vår hemsida, www.biblioteksforeningen.org

Välkomna!

Nominera de bästa barn- och ungdomsböckerna!

SVENSK BIBLIOTEKSFÖRENING delar varje år ut tre priser till de bästa svenska barn- och ungdomsböckerna. Nu kan du vara med och påverka genom att nominera dina favoriter bland 2007 års utgivning.

Du kan föreslå en eller flera böcker i de tre olika kategorierna:

Nils Holgersson-plaketten som delas ut till bästa barn/ungdomsbok, *Elsa Beskow-plaketten* som delas ut till bästa illustratör samt *Carl von Linné-plaketten* som delas ut till bästa faktabok.

Böckerna ska vara svenska originalutgåvor. Nils Holgersson-plaketten och Elsa Beskow-plaketten delas endast ut till författare och illustratörer som inte har fått priset tidigare. På biblioteksforeningens hemsida www.biblioteksforeningen.org finns en förteckning över tidigare pristagare.

Skicka dina nomineringar senast den 15 april till e-post: ww@biblioteksforeningen.org eller per brev till Svensk Biblioteksforening, Att: Wiviann Wilhelmsson, Box 70380, 107 24 STOCKHOLM. Fax 08-545 132 31.

Plaketterna delas ut i samband med Bok & Biblioteksmässan i Göteborg.

Ingrid Källström Nilsson
juryordförande

Utlottning! Betala avgiften före 10 januari!

BLAND ALLA medlemmar, enskilda och institutionella, som betalar medlemsavgiften senast den 10 januari lottar vi ut 10 deltagaravgifter till Biblioteksdagarna 2008. Har du ännu inte fått ditt brev med inbetalningskort kontakter du foreningens kansli telefon 08-545 132 30 eller e-post info@biblioteksforeningen.org.

Pax

TOMTEN ÄLSKAR BIBLIOTEK!

Svensk Biblioteksforening önskar alla en riktigt God Jul och ett Gott Nytt År. Istället för julkort skänker vi en julgåva till ett läsfrämjande projekt i Indien.

Bibliotek i rörelse - Biblioteksdagarna 2008 och Nordisk Bokbussfestival

Luleå, 14-16 maj 2008

DET SAMLADE SVENSKA biblioteksväsendet befinner sig i en samtid och ett sammanhang - allt i ständig rörelse. Vi rör oss i ett samhälle med ett oändligt behov av kunskap och bildning samt ett allt snabbare växande informationsflöde. Vi rör oss i livsrummet mellan vagnen och graven. För Sveriges invånare finns ett bibliotek för alla skeenden i livet. En kulturinstitution och en ungdomsgård. Ett kunskapsnav och en informationscentral. En boksamling och ett kommunikationscentrum. Biblioteket i rörelse befinner sig mitt i detta och i ständigt samspel med användarna. Detta bibliotek ser sammanhanget och behoven för tillfället och i en föränderlig värld.

Under Biblioteksdagarna i Luleå vill vi lyfta fram det samlade svenska biblioteksväsendets styrkor och otroliga möjligheter i kunskapssamhället. Vi ger oss ut i världen och tar bl a en titt på IFLA. Nya metoder i vårt arbete i rummet och i det virtuella kan leda oss mot nya insikter. Hands on, släpp det du

har för stunden och prova på det okända. Bokbussarna - bibliotek i ständig rörelse - uppmärksammas i en nordisk bokbussfestival.

Biblioteksdagarna 2008 och den Nordiska Bokbussfestivalen arrangeras 14-16 maj i Luleå. Boka in dagarna i din almanacka. Programmet presenteras närmare i ett kommande nummer av BBL.

Att åka till Luleå!

Luleå är bara på en lunchrasts avstånd med flyget eller en natt på tåget. För att kunna erbjuda deltagare bra transporter till attraktiva priser samarbetar vi med NEX Resebyrå i Luleå. I mitten av december var det billigaste bokningsbara flygpriset t o r 1117 kr med SAS och 1000 kr med FlyNordic. Billigaste tågbiljett kostade 1280 kr Stockholm-Luleå t o r.

Mer information presenteras i januari. Vill du redan nu boka till lägsta pris ringer du NEX Resebyrå i Luleå på telefon 0920-753 30.

Välkommen till Luleå!

Sverige behöver en nationell bibliotekspolitik

Svensk Biblioteksforening genomför fram till valet 2010 en kampanj med syfte att öka det politiska engagemanget för de offentligt finansierade biblioteken. Vi har bland annat intensifierat vårt opinionsbildande arbete genom att ta fram rapporter som på olika sätt belyser bibliotekens situation. Vi bearbetar politiska beslutsfattare och deltar till exempel i Almedalsveckan.

Library Lovers våren 2008

I slutet av januari får alla institutionella medlemmar i Svensk Biblioteksforening ett Library Lovers-paket innehållande kampanjknappar, skyltställ och bokmärken. Antalet knappar varierar beroende på bibliotekets storlek. Naturligtvis är det materialet gratis.

Sverige behöver en nationell bibliotekspolitik är kampanjens samlande budskap.

Svensk Biblioteksforening kommer att göra flera andra satsningar under 2008. Information om de aktiviteterna återkommer vi med.

För mer information kontakta Peter Axelsson på Svensk Biblioteksforenings kansli 08-545 132 45, pax@biblioteksforeningen.org.

Kampanjpaket i januari

Alla institutionella medlemmar i Svensk Biblioteksforening får i slutet av januari ett Library Lovers-paket innehållande kampanjknappar, skyltställ och bokmärken. Antalet knappar varierar beroende på bibliotekets storlek. Naturligtvis är det materialet gratis.

Mer Library Lovers-material!

Ytterligare Library Lovers-material finns att beställa:

Nyckelband

Vitt nyckelband med Library Lovers-tryck. Hållare för nycklar och mobiltelefon. Säljes i förpackningar med 10 st nyckelband. Pris 100:-/frp

Pennor

Klassiska Prodir-pennor med Library Lovers-tryck. Blått bläck. Pris 10:-/st

Beställ genom att skicka ett mail till info@biblioteksforeningen.org eller gå in på www.librarylovers.se. Porto tillkommer. På www.librarylovers.se fyller vi på med mer Library Lovers-material.

Reflexer

Rosa hjärtreflexer med Library Lovers-tryck under ytan för bästa reflexförmåga. Pris 10:-/st.

Papperspåsar

Papperspåsar med Library Lovers-tryck, 240x100x320 mm med vita tvinnade pappershandtag. Förpackade i lådor om 250 kassar. Pris 500:-/låda

Sök bidrag för IFLA-deltagande 2008

MEDLEMMAR i Svensk Biblioteks-förening kan söka medel för deltagande i IFLA-möten.

Följande kriterier beaktas:

- Den sökande deltar aktivt i Svensk Biblioteks-förenings arbete, är t ex ledamot av utvecklingsråd, verksamhets-grupp, kommitté, är kon-taktperson för ett nätverk etc.
- Den sökande deltar aktivt i IFLA:s arbete och kan inte få kostnadstäckning på annat sätt.

Av den totala stipendiesumman reserveras 25 procent att gå till förstagångsdeltagare på IFLA.

Ansökningsblankett finns på föreningens hemsida, www.biblioteksforeningen.org Sista ansökningsdag är 1 februa-ri 2007.

Då det av IFLA:s regler framgår att arbetsgivaren ska ta på sig att finansiera den anställdes deltagande i IFLA-arbetet ska den sökandes arbetsgivare moti-vera särskilt varför inte arbets-platsen, helt eller delvis, kan finansiera IFLA-deltagandet. Detta gäller inte förstagångsbe-sökare på IFLA.

Frågor besvaras av Wiviann Wilhelmsson, 08 – 545 132 32, ww@biblioteksforeningen.org

Biblioteksdagarna 2010 till Visby

BIBLIOTEKSDAGARNA arrange-ras i Visby 5–7 maj 2010. Efter-som intresset för att ha arrange-mangen har ökat, har föreningen gått ut med en inbjudan till institutionella medlemmar att ansöka om detta. Det kom in ansökningar från sju orter och styrelsen beslutade vid sitt sam-manträde i december att förlä-gga Biblioteksdagarna 2010 i Vis-by. 2009 blir det i Uppsala enligt tidigare beslut.

Kalendarium

MAILA INFO TILL KALENDARIET: pax@biblioteksforeningen.org
FÖR VIDARE INFO SE <http://www.biblioteksforeningen.org>

28–30 januari, Zadar, Croatia Providing Access to Information for Everyone -16th BOBCATSSS

We are pleased to announce the 16th BOBCATSSS Symposium, 28–30 Jan 2008, Zadar, Croatia. Contributions in any form – workshop, paper, poster presentation – are welcome. The main theme for 2008 is "Providing Access to Information for Everyone". Thinking, you would like to be part of this inno-vative congress? Just offer a contribu-tion! We are looking forward to your informative concepts until 15 May 2007. For further information and gui-delines for the abstracts please visit our website: www.bobcatsss2008.org. There you will also find a printable ver-sion of the Call for Papers as well as flyers and a poster that can be handed out to students, colleagues or anyone interested.
ARR: BOBCATSSS 2008 Organisation Team
MER INFO: www.bobcatsss2008.org

1 februari, Stockholm Att bygga det mångspråkiga biblioteket

En dag om litteratur, medier och för-värv på andra språk än svenska.
ARR: Internationella biblioteket
MER INFO: www.interbib.se

25–26 februari, Lokomotivet, Munktelstaden, Eskilstuna Lever ABM? Javisst! Men hur?

En konferens om praktiskt samarbete på lokal nivå mellan Arkiv, Bibliotek och Museer. Målgrupp: Politiker, tjäns-temän och andra utövare. Fortlöpande information kommer att presenteras på eskilstuna.se/ABM Vill du ingå i ett nybildat ABM-nätverk så anmäl dig till Bjorn.lindwall@eskilstuna.se
ARR: ABM Alingsås och ABM Eskilstuna i samarbete med Framtidens Kultur,
MER INFO: www.eskilstuna.se/ABM

3–4 mars 2008 Sätt biblioteket på kartan!

Åtta kända biblioteksprofiler lämnar sina recept för framgång. Stockholm ARR: Sveriges Kommuner och Lands-ting och Capsula Information.

7–9 mars, Mariehamn, Åland Mariehamns Litteraturdag 2008

"Det är ingen konst att vara modig om man inte är rädd", har Tove Jansson sagt en gång. Temat för Mariehamns litteraturdag 2008 är MOD. Den årlig-a litterära festhelgen fylls traditions-enligt av författarmöten, samtal,

debatter, musik och teatermonologer. Välkomna!
ARR: Mariehamns stad, Stadsbibliote-
ket
MER INFO: www.litteraturdagarna.ax

11–12 mars, Umeå Informationen anfaller!

Nationell konferens i Umeå om infor-mationsflöden i en föränderlig värld. Konferensen presenterar en kritisk överblick över de senaste lösningarna för att sprida information, elektroniskt och digitalt. Inom biblioteksområdet står vi inför flera vägval, som alla lovar ökad tillgänglighet för våra kunder. Vilka ska vi satsa på och vilka ska vi läg-ga åt sidan?
ARR: Bibliotek 24, Länsbiblioteket i Västerbotten, Informations- och låne-centralen Umeå, Umeå universitets-bibliotek, Svensk Biblioteks-förening och Regionförening Västerbotten

2–4 april, Halmstad Halmstadskonferensen 2008

ARR: Arbetsgruppen för Halmstads-konferensen

21–23 april, Lund Fourth Nordic Conference on Scholarly Communication 2008

Lunds Universitets Bibliotek inbjuder forskare, förläggare, utgivare, försäljare, redaktörer, bibliotekarier och andra intresserade att delta i diskussion och analys av de problem och utmaningar som möter den vetenskapliga kommu-nikationen. Den fjärde Nordic Confe-rence on Scholarly Communication äger rum 21–23 april 2008 i Lund. Konferensen äger rum vartannat år och har ambitionen att vara ett viktigt bidrag i debatten och i utvecklingen av vetenskaplig kommunikation i de nor-diska länderna.
ARR: Lunds Universitets Bibliotek
MER INFO: www.lub.lu.se/ncsc

14–16 maj, Luleå

Bibliotek i rörelse – Biblioteksda-garna 2008 och Nordisk Bokbuss-festival

Det samlade svenska biblioteksväsen-det befinner sig i en samtid och ett sammanhang – allt i ständig rörelse. Vi rör oss i ett samhälle med ett oänd-ligt behov av kunskap och bildning samt ett allt snabbare växande infor-mationsflöde. Vi rör oss i livsrummet mellan vaggan och graven. För Sveri-ges invånare finns ett bibliotek för alla skeenden i livet. En kulturinstitution och en ungdomsgård. Ett kunskapsnav

och en informationscentral. En bok-samling och ett kommunikationscen-trum. Biblioteket i rörelse befinner sig mitt i detta och i ständigt samspel med användarna. Detta bibliotek ser sammanhanget och behoven för tillfället och i en föränderlig värld. Under Biblioteksdagarna i Luleå vill vi lyfta fram det samlade svenska biblioteks-väsendets styrkor och otroliga möjlig-heter i kunskapssamhället. Vi ger oss ut i världen och tar bl a en titt på IFLA. Nya metoder i vårt arbete i rum-met och i det virtuella kan leda oss mot nya insikter. Hands on, släpp det du har för stunden och prova på det okända. Bokbussarna – bibliotek i ständig rörelse – uppmärksammas i en nordisk bokbussfestival.
ARR: Svensk Biblioteks-förening

16–20 juni, Bergen, Norge NordINFOLIT:s sommarskola

ARR: NordINFOLIT

29 juni–2 juli, Stockholm WALTIC-Writers' and Literary Translators' Interna. Congress

Den 29 juni 2008 inviger Sveriges För-fattarförbund den internationella kon-gressen WALTIC – Writers' and Literary Translators' International Congress. Under fyra fullspäckade dagar kommer tusen författare och litterära översät-tare från hela världen att mötas på Folkets Hus i Stockholm. WALTIC är den första litterära världskongressen i sitt slag.
ARR: Sveriges Författarförbund
MER INFO: www.waltic.com/

10–15 augusti, Québec, Canada IFLA 2008 – 74th IFLA General Con-ference and Council

Libraries without borders: Navigating towards global understanding
ARR: IFLA
MER INFO: www.ifla.org/IV/ifla74/index.htm

15–16 oktober, Borås Mötesplats inför framtiden

"Mötesplatskonferensen" i Borås har kommit att fylla en viktig funktion för erfarenhetsutbyte och kontakt mellan utbildning, forskning och alla typer av biblioteksverksamhet. Vårt mål är att fortsätta att hålla dialogen levande mellan personer från skilda verksam-heter inom hela biblioteks- och infor-mationsområdet.
ARR: Borås Stadsbibliotek och Biblio-tekshögskolan i Borås
MER INFO: www.hb.se/bhs/mot-esplats/

Julstängt!

Kansliet håller julstängt mellan den 22 december och den 6 januari!

BOKSKANNERS FÖR ALLA BIBLIOTEK

KONICA MINOLTA PS5000C

den prisvärda praktiska skannern för bibliotek

Mycket enkelt att skanna upp till A3 storlek i färg, gråskala & svart/vitt.

Med integrerad bokvaggå för böcker med max 15 cm tjocklek.

Kan skanna till USB minneskort, e-mail, www, fil-system och laserprinter.

PS5000C och **Bookeye** kan kopplas med betalsystem för självbetjäkningskunder.

BOOKEYE Walk-up Scan Station den unika "Sjlvbetjäkningskannern".

Inbyggd dator, mycket enkelt att skanna via överskådlig 19" pekskärm.

Upp till A2 storlek med skanning i färg, gråskala & svart/vitt.

För skanning av böcker med max 15 cm tjocklek.

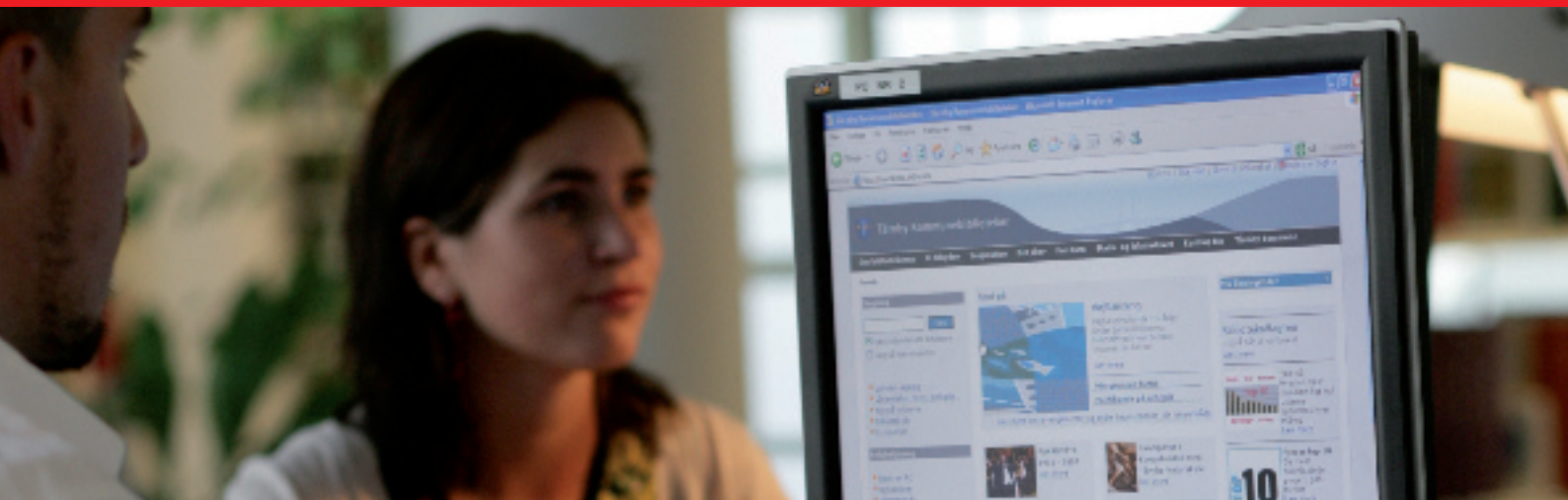
Kan skanna till USB minneskort, e-mail, www, fil-system och laserprinter.

Vi demonstrerar Bookeye bokskanner hos Kungliga Biblioteket under januari 2008.

Ring eller maila till oss för demovisning.

Kontakt: Mobiltel. 0708-12 55 65, myung-soo.han1@comhem.se

● LIBRA.SE – för det gränslösa biblioteket

- Utvidgar bibliotekets entré
- Byggt direkt för Bibliotek 2.0
- Utvecklat i den allra senaste tekniken

Bättre service till bibliotekets användare

Användarnas LIBRA.SE är mer än en OPAC – det är en plats för interaktion. Användarna blir en del av systemet och får tillgång till nya tjänster, som t.ex:

- Skriva omdömen om böcker och sätta betyg
- Få RSS-meddelanden till sin egen webbläsare om nya böcker i allmänhet eller enligt egen intresseprofil
- Kunna se omslag och beskrivningar på böcker och andra media
- Få förvarningar via e-post eller SMS om lån där lånetiden håller på att gå ut

Överblick, flexibilitet och användarvänlighet

Sökmotorn är blixtrande snabb. Katalogen har standard MARC21-format med validering och smidig XML-import av poster. Den nya databasen ger kraftfulla verktyg för information, rapporter och statistik. Hanteringen av tidskrifter ger bättre kontroll över utgivningsmönster och inleverans.

Enhetlig teknisk miljö

LIBRA.SE är utvecklat i den allra senaste Microsoft-tekniken för att enkelt passa in i en standard IT-miljö. LIBRA.SE utvecklas och förbättras löpande med funktioner som stödjer bibliotekens fortsatta utveckling.

Kontakta oss, så berättar vi mer!